

आपत्ती वेवस्थापन अधिनेम, 2005

विभागांची मांडावळ

अध्याय I

प्रारंभीक

विभाग

1. संक्षिप्त माथाळो, विस्तार आनी सुरवात.
2. व्याख्या.

अध्याय II

राष्ट्रीय आपत्ती वेवस्थापन प्राधिकारिणी

3. राष्ट्रीय आपत्ती वेवस्थापन प्राधिकारिणीची स्थापणूक.
4. राष्ट्रीय प्राधिकारिणीच्यो बसका.
5. राष्ट्रीय प्राधिकारिणींच्या अधिकाऱ्यांची आनी हेर कर्मचाऱ्यांची नेमणूक.
6. राष्ट्रीय प्राधिकारिणीचे अधिकार आनी कार्या
7. राष्ट्रीय प्राधिकारिणी वरवीं सल्लागार समितीची रचणूक.
8. राष्ट्रीय कार्यकारी समितीची रचणूक.
9. उप-समितींची स्थापना.
10. राष्ट्रीय कार्यकारी समितीचे अधिकार आनी कार्या.
11. राष्ट्रीय प्लान.
12. सवलतीच्या किमान मानकां खातीर मार्गदर्शक तत्वां.
13. रीण फारीकणी आनी हेरां खातीर थाकाय.

अध्याय III

राज्य आपत्ती वेवस्थापन प्राधिकारिणी

14. राज्य आपत्ती वेवस्थापन प्राधिकारिणीची स्थापणूक.
15. राज्य प्राधिकारिणीच्यो बसका.
16. राज्य प्राधिकारिणींच्या अधिकाऱ्यांची आनी हेर कर्मचाऱ्यांची नेमणूक.
17. राज्य प्राधिकारिणी वरवीं सल्लागार समितीची स्थापना.

- 18.राज्य प्राधिकारिणीचे अधिकार आनी कार्या.
- 19.राज्य प्राधिकारिणी वरवीं सवलतीच्या किमान मानकां खातीर मार्गदर्शक तत्वां.
- 20.राज्य कार्यकारी समितीची रचणूक.
- 21.राज्य कार्यकारी समिती वरवीं उप-समितींची रचणूक.
- 22.राज्य कार्यकारी समितीचीं कार्या.
- 23.राज्य प्लान.
- 24.भिरांकूळ आपत्तीची परिस्थिती निर्माण जाल्यार, राज्य कार्यकारी समितीचे अधिकार आनी कार्या.

अध्याय IV

जिल्लो आपत्ती वेवस्थापन प्राधिकारिणी

- 25.जिल्लो आपत्ती वेवस्थापन प्राधिकारिणीची रचणूक.
- 26.राज्य प्राधिकारिणीच्या अध्यक्षाचीं कार्या.

विभाग

- 27.बसका.
28. सल्लागार समिती आनी हेर समितींची रचणूक.
29. जिल्लो प्राधिकारिणीच्या अधिकाऱ्यांची आनी हेर कर्मचाऱ्यांची नेमणूक.
- 30.जिल्लो प्राधिकारिणीचे अधिकार आनी कार्या.
- 31.जिल्लो प्लान.
32. राज्य पांवजड्यार वेगवेगळ्या प्राधिकारिणीं वरवीं प्लान तयार करप आनी तांची अंलबजावणी करप.
- 33.जिल्लो प्राधिकारिणीची मागणी.
- 34.आपत्ती परिस्थितीच्या वेळार धोको निर्माण जाल्यार, जिल्लो कार्यकारी समितीचे अधिकार आनी कार्या.

अध्याय V

आपत्ती वेवस्थापना खातीर सरकारान घेतिल्ले उपाय

35. केंद्र सरकारान घेतिल्ले उपाय.
36. भारत सरकाराच्या मंत्रालया वा खात्याची जापसालदारकी.
- 37.भारत सरकाराचीं मंत्रालयां वा खात्यां खातीर आपत्ती वेवस्थापन येवजण
- 38.राज्य सरकारा वरवीं घेतिल्ले उपाय.

39. राज्य सरकारी खात्याची जापसालदारकी.
40. राज्य सरकारी खात्यांची आपत्ती वेवस्थापन येवजण.

अध्याय VI

थळावी प्राधिकारिणी

41. थळाव्या प्राधिकारिणीचीं कार्यां.

अध्याय VII

राष्ट्रीय आपत्ती वेवस्थापन संस्था

42. राष्ट्रीय आपत्ती वेवस्थापन संस्था.
43. राष्ट्रीय संस्थेचे अधिकारी आनी हेर कर्मचारी.

अध्याय VIII

राष्ट्रीय आपत्ती अनुक्रिया दळ

44. राष्ट्रीय आपत्ती अनुक्रिया दळ
45. नियंत्रण, निर्देश, आनी हेर.

अध्याय IX

वित्त, लेखा आनी लेखा तपासणी

46. राष्ट्रीय आपत्ती अनुक्रिया निधी
47. राष्ट्रीय आपत्ती शमन निधी.
48. राज्य सरकारा वरवीं निधीची स्थापना.
49. मंत्रालयां आनी खात्यां वरवीं निधीची वांटणी
50. आपत्कालीन अधिप्राप्ती आनी लेखा.

अध्याय X

अपराध आनी दंड

विभाग

51. आडखळ आनी हेर खातीर दंड.
52. फटीच्या दाव्या खातीर दंड.
53. दुडू वा हेर सामानचो वा हेर किद्याचोय दुरुपयोग केल्यार दंड.
54. चुकीचे शिटकावणी खातीर दंड
55. सरकारी खात्या वरवीं अपराध.
56. ह्या कायद्याचे तरतुदींचें उल्लंघन करतकूच ज्युटीचेर आशिल्ल्या अधिकाऱ्यांचें अपयश वा तांची आडनदर.

57. मागणी केल्यार खंयच्याय आदेशाचें उल्लंघन केल्यार दंड
58. कम्पनीन केल्लो अपराध.
59. खटल्या खातीर फाटली मंजूरी.
60. अपराधाची दखल घेवप.

अध्याय XI

संकीर्ण

61. भेदभावा आड निशेध
62. केंद्र सरकाराचो निर्देश जारी करपाचो अधिकार
63. बचाव कार्या खातीर उपलब्ध आशिल्ले अधिकार
64. विशेश परिस्थितींत नेम तयार करप वा तातूंत सुदारणां करप आनी हेर
65. बचाव कार्या, हेरां खातीर संसाधनां, तरतुदीं, वाहनां आनी हेर अधिग्रहण करपाचे अधिकार.
66. लुकसाण भरपायी
67. शिटकावणी आनी हेर संप्रेशन माध्यमां खातीर निर्देश.
68. आदेश आनी निर्णयाचें प्रमाणीकरण.
69. शिश्टमंडळाचे अधिकार
70. वर्सुकी अहवाल
71. न्यायलयाच्या अधिकार-क्षेत्रांतले वकीलवर्ग
72. अधिनेमाचो अध्यारोही प्रभाव.
73. सद्भावनेन केल्ली कारवाय
74. कायदेशीर प्रतिक्रियेंतल्यान मुक्ती
75. केंद्र सरकारीचे नेम तयार करपाचे अधिकार
76. नियम तयार करपाचे अधिकार
77. सांसदा मुखार दवरपाचे नेम आनी अटी
78. राज्य सरकाराचे नेम तयार करपाचे अधिकार
79. अडचणी पयस करपाचे अधिकार.

आपत्ती वेवस्थापन अधिनेम, 2005

2005 चो अधिनेम क्रमांक. 53

[23 डिसेंबर, 2005.]

आपत्तीचे प्रभावी वेवस्थापन आनी ते

संबंदीत वा ताका संबंदीत विशयांची

पुरवण करूंक

अधिनेम.

भारत गणतंत्राच्या शप्पनाव्या वर्सांत संसदे वरवीं सकयल दिल्ल्या प्रमाणें अधिनेम आसचे:-

अध्याय 1

प्रारंभीक

1. संक्षिप्त माथाळो, विस्तार आनी सुरवात.- (1) आपत्ती वेवस्थापन अधिनेम, 2005 अशें ह्या अधिनेमाक म्हणूं येता.

(2) पुराय भारतांत हाचो विस्तार आसा.

(3) केंद्र सरकार, अधिकृत राजपत्रांतल्या अधिसुचोवणे वरवीं नेमणूक केल्ले तारखे¹ सावन ताची अंमलबजावणी जातली; आनी हो अधिनेम वेगवेगळ्या तरतुदीं खातीर आनी वेगवेगळ्या राज्यां खातीर वेगवेगळे तारखेची* नेमणूक करूंक शकतात आनी खंयच्याय राज्या कडेन संबंदीत ह्या अधिनेम खंयच्याय तरतुदी संदर्भांतले खंयचेय संदर्भ ते राज्यांतल्या ते तरतुदीच्या संदर्भांत दाखोवंक शकतात.

2. व्याख्या.- ह्या अधिनेमांत संदर्भा शिवाय वा आवश्यक नासल्यार-

(ए) “प्रभावीत क्षेत्र” म्हणल्यार देशांतलें क्षेत्र वा वाठार जो आपत्तीन प्रभावीत जाला;

(बी) “क्षमता निर्माण” त हांचो आसपाव जाता-

(i) विद्यमान संसाधनां आनी प्राप्त जाल्ली वा तयार करपाच्या संसाधनांचो सोद;

(ii) पोट-नेमाच्या (i) च्या अंतर्गत सोदून काडिल्ल्या संसाधनांक अर्जीत करप वा तयार करप;

(iii) आपत्तीच्या प्रभावी वेवस्थापना खातीर कर्मचाऱ्यांची संघटना आनी प्रशिक्षण तशेंच अश्या प्रशिक्षणाचो समन्वय;

(सी) “केंद्र सरकार” भारत सरकाराचें अशें मंत्रालय वा विभाग आसा, जाचो आपत्ती वेवस्थापनाचेर प्रशासकीय नियंत्रण आसा;

(डी) “आपत्ती” जावन खंयच्याय क्षेत्रांत नैसर्गीक वा मानव निर्मीत वा दुर्घटनेन वा बेजबाबदारपणान उप्राशिल्ली महा-आपत्ती, अरिश्ट, संकश्ट वा गंभीर घटना घडूंक शकता, जाच्या परिणामान जिवीतहानी, मनशाक त्रास वा संपत्तीचें लुकसाण आनी नाश वा पर्यावरण लुकसाण वा अधोगत आनी अश्या नैसर्गीक वा परिणामाचें आसा, जें प्रभावीत क्षेत्राक तोंड दिवपाच्या पेल्यान आसा.

(इ) “आपत्ती वेवस्थापन” म्हणल्यार नियोजन, आयोजन, समन्वयन आनी कार्यान्वयनाची सतत आनी एकीकृत प्रक्रिया जी सकयल दिल्ल्या प्रमाणें आवश्यक वा योग्य आसा:-

(i) खंयचेय आपत्तीचो धोको वा भिरांतेचें निवारण;

(ii) खंयचीय आपत्ती वा ताची गंभीरताय वा ताच्या परिणामांच्या धोक्याचें शमन करप वा उणो करप;

(iii) क्षमता-निर्माण;

(iv) खंयचेय आपत्तीक तोंड दिवपाची पूर्वतयारी;

(v) खंयचेय आपत्तीचे धोक्याचे परिस्थितीक वा आपत्तीक रोखडोच प्रतिसाद;

(vi) खंयचेय आपत्तीच्या प्रभावाची गंभीरता वा परिणामांक निर्धारित करप;

1. 28 जुलय, 2006 (एस.एस 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 75, 77, 79), अधिसुचोवणी क्र. एस.ओ. 1216 (ई), तारीख 28 जुलय 2006 दिसा;

* 1 ऑगस्ट, 2007 [एस.एस. 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 38, 39, 40, 41, 48, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, पोट-कलम. (2) चेएस. 70, 71, 72, 73, 74, 78,70], अधिसुचोवणी क्र. एसओ 722 (ई) दिनांक 7 मे 2007 सकाळीं;

* 17 मार्च, 2008 (ता. 44, 45), अधिसुचोवणी क्रमांक 722 (ई), तारीख 7 मे, 2007:

* 17 मार्च, 2008 (ओस.ओस.44,45), अधिसुचोवणी क्रमांक 517 (ई), तारीख 17 मार्च, 2008;

* 18 ऑक्टोबर, 2011 (एस.46) अधिसुचोवणी क्रमांक एस. ओ. 2397 (ई), तारीख 18 ऑक्टोबर 2011, भारतीय राजपत्र, असाधारण, भाग II, कलम. 3 (ii) पळोवचें

(vii) स्थलांतरण, बचाव आनी थाकाय;

(viii) पुनर्वसन आनी पुनर्बांदावळ;

(एँफ) “जिल्लो प्राधिकारिणी” म्हणल्यार कलम 25चें उप-कलम (1) अंतर्गत स्थापीत जिल्लो आपत्ती वेवस्थापन प्राधिकारिणी;

(जी) “जिल्लो प्लान” म्हणल्यार कलम 31 अंतर्गत तयार केल्ल्या जिल्ल्या खातीर आपत्ती वेवस्थापन प्लान;

(एच) “स्थानीक प्राधिकारिणींत” पंचायती राज संस्था, नगरपालिका, जिल्लो मंडळ, छावणी मंडळ, नगर नियोजन प्राधिकारिणी वा जिल्लो परिशद वा हेर खंयच्योय संस्था वा प्राधिकारिणीचो आसपाव आसा जातूंत विधी वरवीं खंयचेय निर्दिश्ट स्थानीय क्षेत्रांत आवश्यक सेवा पुरवण करपाची नागरीक सेवेचें नियंत्रण आनी प्रबंधन सयत शक्त मुक्त केल्या;

(आय) “शमन” म्हणल्यार आपत्तीचें संकट वा परिणाम वा आपत्तीचे परिस्थितीचो धोको उणो करपाच्या उद्देशान उपाय करप;

(जे) “राष्ट्रीय प्राधिकारिणी” म्हणल्यार कलम 3चें उप-कलम (1) अंतर्गत स्थापन केल्ली राष्ट्रीय आपत्ती वेवस्थापन प्राधिकारिणी;

(के) “राष्ट्रीय कार्यकारी समिती” म्हणल्यार कलम 8चें उप-कलम (1) अंतर्गत स्थापीत राष्ट्रीय प्राधिकारिणीची कार्यकारी समिती;

(एँल) “राष्ट्रीय प्लान” म्हणल्यार कलम 11 अंतर्गत तयार केल्लो पुराय देशा खातीर आपत्ती वेवस्थापनाचो प्लान;

(एम) “पूर्वतयारी” म्हणल्यार आपत्ती परिस्थितींत वा आपत्ती आनी ताच्या परिणामांक तोंड दिवपाक तयारी दाखवपाची स्थिती;

(एन) “विहीत” म्हणल्यार ह्या अधिनेमा अंतर्गत तयार केल्ल्या नेमां वरवीं विहीत;

(ओ) “पुनर्बांदावळ” म्हणल्यार आपत्तीच्या उपरांत खंयचेय संपत्तीचें बांदकाम वा पुनर्स्थापना;

(पी) “संसाधनां” त मनीसबळ, सेवा, सामुग्री आनी तरतुदींचो आसपाव आसा;

(क्यू) “राज्य प्राधिकारिणी” म्हणल्यार कलम 14चें पोट-कलम (1) अंतर्गत स्थापन केल्ली राज्य आपत्ती वेवस्थापन प्राधिकारिणी आनी त्या कलमांच्या अंतर्गत स्थापन जाल्ल्या केंद्र शासीत प्रदेशांतल्या आपत्ती वेवस्थापन प्राधिकारिणीचो आसपाव;

(आर) “राज्य कार्यकारी समिती” म्हणल्यार कलम 20चें पोट-कलम (1) अंतर्गत स्थापीत राज्य प्राधिकारिणीची कार्यकारी समिती;

(ऍस) “राज्य सरकार” म्हणल्यार राज्य सरकाराचो, तो विभाग जाचें आपत्ती वेवस्थापनाचेर प्रशासनीक नियंत्रण आसा आनी ताच्या अंतर्गत राष्ट्रपती वरवीं संविधानाच्या कलम 239 च्या अधीन नियुक्त केल्ले खंयच्याय संघ प्रदेशाचें प्रशासक लेगीत आसा;

(टी) “राज्य प्लान” म्हणल्यार कलम 23 अंतर्गत तयार केल्लो पुराय राज्या खातीर आपत्ती वेवस्थापनाचो प्लान.

अध्याय II

राष्ट्रीय आपत्ती वेवस्थापन प्राधिकारिणी

3. राष्ट्रीय आपत्ती वेवस्थापन प्राधिकारिणीची स्थापणूक.- (1) अशे तारखे सावन, जाका केंद्र सरकार, अधिकृत राजपत्रांतल्या अधिसुचोवणे वरवीं नियुक्त करता, ह्या अधिनेमाच्या उद्देशा खातीर राष्ट्रीय आपत्ती वेवस्थापन प्राधिकारिणी म्हूण वळखुपी एक अधिकाऱ्याची स्थापना करतली.

(2) राष्ट्रीय प्राधिकारिणींत एक अध्यक्ष आनी णवा परस कमी वांगड्यांचो आसपाव आसतलो, जितलें केंद्र सरकारा वरवीं विहीत करपाक जाय आनी जो मेरेन नेमांत तरतूद करिनात, तेन्ना मेरेन राष्ट्रीय प्राधिकारिणींत सकयल दिल्ल्या गजालींचो आसपाव आसतलो:

-

(ऍ) भारताचे प्रधानमंत्री, जे राष्ट्रीय प्राधिकारिणीचे पदसिद्ध अध्यक्ष आसतले;

(बी) राष्ट्रीय प्राधिकारिणी, अध्यक्षा वरवीं नाम निर्देशन करूंक हेर वांगड्यांचो आंकडो णवा परस कमी आसचो.

(3) राष्ट्रीय प्राधिकारिणीचे अध्यक्ष, कलम (बी)चें उप-कलम (2) अंतर्गत नाम निर्देशीत वांगड्यां मदल्या एका वांगड्याक राष्ट्रीय प्राधिकारिणीच्या उपाध्यक्षाच्या रुपांतल्यान नियुक्त करूंक शकतले.

(4) राष्ट्रीय प्राधिकारिणीच्या वांगड्यांचो कार्याकाळ आनी सेवांच्यो अटी विहीत केल्ल्यात, त्योच आसतल्यो.

4. राष्ट्रीय प्राधिकारिणीच्यो बसका.- (1) राष्ट्रीय प्राधिकारिणीच्या अध्यक्षाक योग्य दिसता त्या वेळार आनी त्या जाग्यार गरजे प्रमाणें राष्ट्रीय प्राधिकारिणीची बसका जातली.

(2) राष्ट्रीय प्राधिकारिणीचो अध्यक्ष राष्ट्रीय प्राधिकारिणीचे बसकेचो अध्यक्ष आसतलो.

(3) खंयच्याय कारणाक लागून राष्ट्रीय प्राधिकारिणीचो अध्यक्ष राष्ट्रीय प्राधिकारिणीच्या खंयच्याय बसकेक हाजीर रावूंक शकले नात जाल्यार, राष्ट्रीय प्राधिकारिणीचो उपाध्यक्ष बसकेचें अध्यक्षपण सांबाळटलो.

5.राष्ट्रीय प्राधिकारिणीच्या अधिकाऱ्यांची आनी हेर कर्मचाऱ्यांची नेमणूक.-राष्ट्रीय प्राधिकारिणीचें काम पुराय करपाक आवश्यक आसतले अश्या अधिकाऱ्यांक, सल्लागारांक आनी कर्मचाऱ्यांक केंद्र सरकार राष्ट्रीय प्राधिकारिणी दितले.

6.राष्ट्रीय प्राधिकारिणीचे अधिकार आनी कार्यां.-(1) राष्ट्रीय प्राधिकारिणी ह्या अधिनेमांचे तरतुदीचे अधीन रावून, आपत्तीच्या वेळार आनी प्रभावी प्रतिसादाची खात्री करचे खातीर आपत्ती वेवस्थापना खातीर धोरणां, प्लान आनी मार्गदर्शक तत्वां थारावंक जापसालदार आसतले.

(2) उप-कलम (1) तल्या तरतुदींच्या सामान्यताये विशीं प्रतिकूल प्रभाव दवरिनासतना राष्ट्रीय प्राधिकारिणी करूंक शकतले-

(ए) आपत्ती वेवस्थापनाचे बाबतींत धोरणां निर्धारित करूंक शकतले;

(बी) राष्ट्रीय प्लानाक मान्यताय दिवंक शकतले;

(सी) भारत सरकाराच्या मंत्रालयां वा विभागा वरवीं राष्ट्रीय प्लाना प्रमाणें तयार केल्ल्याक मान्यताय दिवंक शकतले.

(डी) राज्य प्लान तयार करताना राज्य प्राधिकारिणी वरवीं अनुसरण केल्लीं मार्गदर्शक तत्वां थारावंक शकतले;

(ई) भारत सरकाराच्या वेगवेगळ्या मंत्रालयां वा विभागा वरवीं आपले विकास प्लान वा प्रकल्पांत आपत्तीचें निवारण वा ताच्या प्रभावाचें शमन उपायांचें एकीकरणाच्या प्रयोजना खातीर आपणायिल्लीं मार्गदर्शक तत्वां निर्धारित करूंक शकता;

(एँफ) आपत्ती वेवस्थापना खातीर धोरण आनी प्लानाची सुरवात आनी अंमलबजावणीचो समन्वय करूंक शकतले;

(जी) शमनाच्या उद्देशा खातीर निधीची तरतूद करपाची शिफारस करूंक शकतले;

(एँच) केंद्र सरकारा वरवीं निश्चीत केल्ली चड आपत्ती जावन प्रभावीत हेर देशांक अशी सहायता उपलब्ध करूंक शकतले

(आय) आपत्तीचें निवारण वा शमन वा आपत्तीची पूर्वतयारी आनी क्षमताय निर्माण करचे खातीर अशे हेर गरजेचे उपाय करूंक शकतले;

(जे) राष्ट्रीय आपत्ती वेवस्थापन संस्थेच्या कामकाजा खातीर व्यापक धोरणां आनी मार्गदर्शक तत्वां तयार करूंक शकतले;

(3) राष्ट्रीय प्राधिकारिणीच्या अध्यक्षक, आपत्कालीन परिस्थितींत, राष्ट्रीय प्राधिकारिणीच्या सगळ्या वा खंयच्याय अधिकाराचो वापर करपाचो अधिकार आसतलो पूण अश्या अधिकारांचो वापर हो राष्ट्रीय प्राधिकारिणी वरवीं कार्योत्तर अनुमतीचे अधीन आसतले.

7.राष्ट्रीय प्राधिकारिणी वरवीं सल्लागार समितीची स्थापना.-(1) राष्ट्रीय प्राधिकारिणी आपत्ती वेवस्थापनाच्या वेगवेगळ्या स्वरूपाची शिफारस करपा खातीर एक सल्लागार समितीची स्थापना करूंक शकतले, जातूंत आपत्ती वेवस्थापनाच्या क्षेत्रांत तज्ञांचो आनी राष्ट्रीय, राज्य वा जिल्लो पांवड्याचेर आपत्ती वेवस्थापनाचो वेव्हारीक अणभव आसपी विशेशज्ञ आसतले.

(2) सल्लागार समितीच्या वांगड्यांक राष्ट्रीय प्राधिकारिणी कडेन सल्लो मसलत करून केंद्र सरकारान विहीत केल्ले भत्ते दितले

8.राष्ट्रीय कार्यकारी समितीची स्थापना.-(1) केंद्र सरकार, कलम 3चें उप-कलम (1) अंतर्गत अधिसुचोवणी जारी केल्या उपरांत, राष्ट्रीय प्राधिकारिणीक ह्या अधिनेमाच्या अंतर्गत ताच्या

कार्यांच्या सादरीकरणांत सहायता करपा खातीर एक राष्ट्रीय कार्यकारिणी समितीची स्थापना करतले.

(2) राष्ट्रीय कार्यकारी समितींत सकयल दिल्ल्या वांगड्यांचो आसपाव आसतलो:-

(एँ) भारत सरकारचो सचीव जो भारत सरकाराच्या मंत्रालयाचो वा विभागाचो प्रभारी आसतलो, जाचें आपत्ती वेवस्थापनचेर नियंत्रण आसा आनी जो पदसिध्द अध्यक्ष जातलो;

(बी) भारत सरकाराचो असो सचीव, जो भारत सरकाराच्या अश्या मंत्रालयाचो वा विभागांचो प्रभारी आसा, जाचो कृषी, अणुउर्जा, संरक्षण, पिवपाच्या उदकाची पुरवण, पर्यावरण आनी रान, वित्त (खर्च), भलायकी, वीज, ग्रामीण विकास, विज्ञान आनी तंत्रज्ञान, अंतराळ, दूरसंचार, नागरी विकास, उदका संसाधनाचेर प्रशासनीक नियंत्रण आसा आनी स्टाफ समितीचे मुखेली, पुराय संरक्षण कर्मचाऱ्यांचे मुखेली, पदसिध्द,

(3) राष्ट्रीय कार्यकारी समितीचे अध्यक्ष राष्ट्रीय कार्यकारी समितीचे खंयचेय बसकेंत वांटेकार जावपा खातीर केंद्र सरकार वा राज्य सरकाराच्या खंयच्याय अधिकाऱ्याक आमंत्रित करूंक शकतात आनी अश्या अधिकारांचो वापर करून आनी कामगिरी आनी केंद्र सरकारा कडेन सल्लो मसलत करून केंद्र सरकारान विहीत केल्लीं कामां करतलें.

(4) राष्ट्रीय कार्यकारी समितीन आपल्या अधिकारांचो वापर आनी तांचीं कामां पुराय करपाची प्रक्रिया केंद्र सरकारा वरवीं विहीत केल्ली आसतली.

9. उप-समितींची स्थापना.-राष्ट्रीय कार्यकारी समिती आपली कार्यक्षमताय पुराय करपा खातीर एक वा चड उप-समितीची स्थापना करूंक शकतली.

(2) राष्ट्रीय कार्यकारी समिती, आपल्या वांगड्या मदल्या कोणाकूय उप-कलम (1) त संदर्भीत उप-समितीचो अध्यक्ष नियुक्त करतली.

(3) खंयच्याय उप-समितींत विशेश तज्ञ म्हूण संबंदीत खंयचेय व्यक्तीक केंद्र शासनान विहीत केल्ले भत्ते दिवंक शकतली.

10. राष्ट्रीय कार्यकारी समितीचे अधिकार आनी कार्यां.-(1) राष्ट्रीय कार्यकारी समिती, राष्ट्रीय प्राधिकारिणीक तांचीं कार्यां करूंक मजत करतली आनी राष्ट्रीय प्राधिकारिणीचीं धोरणां आनी प्लान अंमलांत हाडपाची जबाबदारी तांची आसतली आनी देशांत आपत्ती वेवस्थापना खातीर केंद्र सरकारा वरवीं जारी केल्ल्या आदेशांच्या पालनाची खात्री करतली.

(2) उप-कलम (1) आसपाव आशिल्ल्या तरतुदीचे सामान्यताये विशीं पुर्वग्रह दवरिनासताना राष्ट्रीय कार्यकारी समिती -.

(ए) आपत्ती वेवस्थापना खातीर समन्वय आनी देखरेख करपी संस्था म्हूण काम करतली;

(बी) राष्ट्रीय येवजण तयार करतली जाचो राष्ट्रीय प्राधिकारिणी वरवीं मान्यताय दितली;

(सी) राष्ट्रीय धोरणाच्या अंमलबजावणीचो समन्वय आनी तांचें निरीक्षण करूंक शकतली;

(डी) भारत सरकाराच्या वेगवेगळ्या मंत्रालयां वा विभाग आनी राज्य प्राधिकारिणी वरवीं आपत्ती वेवस्थापन येवजण तयार करूंक, मार्गदर्शक तत्वां तयार करूंक शकतली;

(ई) राष्ट्रीय प्राधिकारिणी वरवीं थारायिल्ल्या प्रमाणें मार्गदर्शक तत्वां प्रमाणें आपत्ती वेवस्थापन येवजण तयार करपा खातीर राज्य सरकार आनी राज्य प्राधिकारिणीक आवश्यक तांत्रिक सहाय्यता उपलब्ध करूंक शकतली;

(एँफ) राष्ट्रीय योजना आनी भारत सरकाराच्या मंत्रालया वा विभागां वरवीं तयार केल्ले येवजणेचे अंमलबजावणीचेर लक्ष दवरूंक शकतली;

(जी) मंत्रालय वा विभागां वरवीं तांची विकास येवजण आनी प्रकल्पांत आपत्ती निवारण आनी ताच्या शमना खातीर उपायांचें एकीकरणा खातीर राष्ट्रीय प्राधिकारिणीन घालून दिल्ल्या मार्गदर्शक तत्वांचे अंमलबजावणीचेर लक्ष दवरूंक शकतली;

(एँच) सरकाराच्या वेगवेगळ्या मंत्रालयां वा विभागां आनी एजन्सी वरवीं केल्ली शमन आनी पूर्वतयारी, उपाय-योजनांचे संबंदीत निरीक्षण, समन्वय करूंक शकतले आनी आदेश दिवंक शकतले;

(आय) खंयच्याय धोक्याचे आपत्तीचे परिस्थितींत वा आपत्तीक प्रतिसाद दिवपाच्या उद्देशान सगळ्या सरकारी पांवड्यार वयल्या तयारीचें मूल्यांकन करूंक शकतली आनी जंय गरज आसा, अशा प्रकाराचे तयारींनी वाढ करचे खातीर मार्गदर्शक तत्वां दिवंक शकतले

(जे) वेगवेगळ्या स्तरा वयल्या अधिकाऱ्यांक, कर्मचाऱ्यांक आनी स्वयं-सेवी बचाव कार्यकर्त्यांक आपत्ती वेवस्थापनांच्या संबंदान विशेश प्रशिक्षण कार्यावळीची योजना करूंक शकतली आनी समन्वय सादूंक शकतली;

(के) खंयचेय आपत्तीचे परिस्थितींत वा आपत्तीची घटना घडल्यार ताका प्रतिसाद दिवप;

(एल) भारत सरकाराच्या संबंदीत मंत्रालयांत वा विभागांत, राज्य सरकारां आनी राज्य प्राधिकारिणीक तांच्या वरवीं खंयच्याय धोक्याचे आपत्ती परिस्थितींत वा आपत्तीक प्रतिसादा खातीर संबंदीत उपायां विशीं मार्गदर्शक तत्वां घालूंक शकतली वा निर्देश दिवंक शकतली;

(ऍम) सरकाराचो खंयचोय विभाग वा एजन्सी कडल्यान राष्ट्रीय प्राधिकारिणी वा राज्य प्राधिकारिणीक अश्या व्यक्ती वा सामुग्री संसाधनां जी आपत्कालीन प्रतिसाद, बचाव आनी मजतीच्या उद्देशा खातीर उपलब्ध आसात, उपलब्ध करपाची अपेक्षा करूंक शकतले;

(एन) भारत सरकाराचीं मंत्रालयां वा विभाग, राज्य प्राधिकारिणी, संविधानीक संस्था, हेर सरकारी वा बिगर-सरकारी संस्था आनी आपत्ती वेवस्थापनांत गुंतिल्ल्या हेर व्यक्तींक सल्लो, सहायता दिवंक शकतले आनी तांच्या उपक्रमांक समन्वय करूंक शकतले;

(ओ) राज्य प्राधिकारिणी आनी जिल्लो प्राधिकारिणीक ह्या अधिनेमाच्या अधीन तांची कामां करूंक आवश्यक तांत्रिकी सहायता उपलब्ध करूंक शकतले वा तांका सल्लो दिवंक शकतले;

(पी) आपत्ती वेवस्थापनाच्या संदर्भांत सामान्य शिक्षण आनी जागृताय करपाक आदार करतले; आनी

(क्यू) राष्ट्रीय प्राधिकारिणीक गरज आशिल्लीं हेर कार्यां करप.

11. राष्ट्रीय प्लान.- (1) पुराय देशाक आपत्ती वेवस्थापना खातीर राष्ट्रीय प्लान ह्या नांवाचो प्लान तयार करतले.

(2) राष्ट्रीय प्राधिकारिणी समिती वरवीं धोरणां लक्षांत दवरून आनी राज्य सरकार तशेंच आपत्ती वेवस्थापनाच्या क्षेत्रांत विशेश तज्ञ संस्था वा संघटणेच्या सल्ल्यान राष्ट्रीय प्लान तयार करतले, जाका राष्ट्रीय प्राधिकारिणी वरवीं मान्यताय दितली.

(3) राष्ट्रीय प्लानांत सकयल दिल्ल्या गजालींचो आसपाव आसतलो-

- (ए) आपत्ती निवारणा खातीर वा तांचो वायट परिणामाच्या शमना खातीर उपाय;
- (बी) विकासाच्या प्लानांत शमना संबंदान उपायांचें एकीकरणा खातीर उपाय;
- (सी) खंयच्याय धोक्याची आपत्ती परिस्थिती वा आपत्तीक प्रभावीपणान प्रतिसाद दिवपा खातीर पूर्वतयारी आनी क्षमता वाढी खातीर उपाय;
- (डी) पोट -नेम (ए), (बी) आनी (सी) त निर्दिष्ट केल्ल्या उपाया संदर्भांत भारत सरकाराच्या वेगवेगळ्या मंत्रालयां वा विभागांची भुमिका आनी जापसालदारकी.
- (4) राष्ट्रीय येवजणेचो वर्सुकी नियाळ घेतले आनी अद्यावत करतले.
- (5) केंद्र सरकारा वरवीं राष्ट्रीय प्लानाच्या अधीन करपाच्या उपायांचे वित्त वेवस्थे खातीर योग्य तरतूद करतले.
- (6) उप-कलम (2) आनी (4) त निर्दिष्ट राष्ट्रीय प्लानाच्यो प्रती भारत सरकाराचीं मंत्रालयां वा विभागांक उपलब्ध करून दितले आनी अशीं मंत्रालयां वा विभाग, राष्ट्रीय प्लाना वरवीं स्वताचो प्लान तयार करतले.

12. मजतीच्या किमान मानका खातीर मार्गदर्शक तत्वां: राष्ट्रीय प्राधिकारिणी , आपत्तीग्रस्त व्यक्तींक उपलब्ध केल्ले मजतीच्या किमान मानका खातीर मार्गदर्शक तत्वांची शिफारस करतले, जातूंत सकयल दिल्ल्या गजालींचो आसपाव आसतलो-

- (i) मजत केंद्रांत निवारो, खाण-जेवण, पिवपाचें उदक, वैजकीय सुविधा आनी नितळसाण हातूंत उपलब्ध करपाचे किमान गरजांची पुरवण करप;
- (ii) विधवा आनी अनाथ भुरग्यां खातीर तरतुदीची विशेश पुरवण;
- (iii) जिवीत हानी (loss of life) तशेंच घरांचें जाल्लें लुकसाण आनी उपजिविकेच्या सामुग्रीच्या पुर्नप्राप्ती खातीर सहायता;
- (iv) गरजेची हेर सहायता

13. रीण फारीकणी आनी हेरा खातीर थाकाय.-राष्ट्रीय प्राधिकारिणी, चड प्रमाणांत आपत्तीन परिणाम जाल्ल्या व्यक्तींक रीण फारीकणींत थाकाय वा सूट दितली, जातूंत योग्य आसा तें, आनी नवें रीण दिवपाची शिफारस करूंक शकतले.

14. राज्य आपत्ती वेवस्थापन प्राधिकारिणीची स्थापना.- (1) दरेकी राज्य सरकार, कलम 3चें उप-कलम (1) अंतर्गत अधिसुचोवणी जारी केल्या उपरांत रोखडेंच राजपत्रांत अधिसुचोवणें वरवीं राज्या खातीर अश्या नांवान जें राज्य सरकाराचे अधिसुचोवणेंत निर्दिश्ट केल्लें राज्य आपत्ती वेवस्थापन प्राधिकारिणीची स्थापना करतलें. (2) राज्य प्राधिकारिणींत एक अध्यक्ष आनी णवा परस चड वांगड्यांचो आसपाव आसचो ना, जितले राज्य सरकार विहीत करपाक शकता आनी जो मेरेन नेमांत तरतूद करिनात, राष्ट्रीय प्राधिकारिणींत सकयल दिल्ल्या गजालींचो आसपाव आसतलो: - ए) राज्याचे मुख्यमंत्री, पदसिद्ध अध्यक्ष आसतले; (बी) राज्य प्राधिकारिणी अध्यक्ष वरवीं नेमीत करपा खातीर हेर वांगड्यांचो आंकडो णवा परस कमी आसचो. (सी) राज्य कार्यकारी समितीचे अध्यक्ष, पदसिद्ध.

(3) राज्य प्राधिकारिणीचे अध्यक्ष कलम (बी)च्या उप-कलम (2) अंतर्गत नेमीत वांगड्यांची एकाद्र्या राज्य प्राधिकारिणीचे उपाध्यक्ष म्हूण नेमणूक करूंक शकतात.

(4) राज्य कार्यकारी समितीचे अध्यक्ष राज्य प्राधिकारिणीचे पदसिद्ध मुख्य कार्यकारी अधिकारी आसतले:

पूण, अशे संघ प्रदेशाचे बाबतींत, दिल्ली संघ प्रदेश सोडून, जाची विधानसभा आसा, मुख्यमंत्री ह्या कलमाच्या अंतर्गत स्थापन जाल्ल्या प्राधिकारिणीचे अध्यक्ष आसतले आनी हेर संघ प्रदेशांचे बाबतींत नायब राज्यपाल वा प्रशासक त्या प्राधिकारिणीचे अध्यक्ष आसतले.

पूण, दिल्ली राज्य संघ प्रदेशाचे नायब राज्यपाल हे अध्यक्ष आसतले आनी त्या राज्याचे मुख्यमंत्री राज्य प्राधिकारिणीचे उपाध्यक्ष आसतले.

(5) राज्य प्राधिकारिणीच्या वांगड्यांच्या कार्यालयाची मुदत आनी सेवा अटी विहीत केल्ल्यो आसतल्यो.

15. राज्य प्राधिकारिणीच्यो बसका.- (1) राज्य प्राधिकारिणीच्या अध्यक्षाक योग्य दिसता ते वेळार आनी त्या जाग्यार गरजे प्रमाणें राज्य प्राधिकारिणीची बसका जातली.

(2) राज्य प्राधिकारिणीचे अध्यक्ष राज्य प्राधिकारिणीचे बसकेचे अध्यक्ष आसतले.

(3) खंयच्याय वा कसल्याय कारणाक लागून, राज्य प्राधिकारिणीचे अध्यक्ष राज्य प्राधिकारिणीचे खंयचेय बसकेक हाजीर रावंक शकले नात जाल्यार, राज्य प्राधिकारिणीचे उपाध्यक्ष बसकेचे अध्यक्ष आसतले.

16.राज्य प्राधिकारिणीच्या अधिकाऱ्यांची आनी हेर कर्मचाऱ्यांची नेमणूक.-राज्य प्राधिकारिणीचें काम पुराय करूंक आवश्यक आसतले अश्या अधिकाऱ्यांक, सल्लागारांक आनी कर्मचाऱ्यांक केंद्र सरकार राज्य प्राधिकारिणी दितले.

17.राज्य प्राधिकारिणी वरवीं सल्लागार समितीची स्थापना.- (1)एखाद्रो राज्य प्राधिकारिणी, जेन्ना गरज दिसता तेन्ना आपत्ती वेवस्थापनाच्या क्षेत्रांतले विशेशतज्ञांचो आसपाव करून आपत्ती वेवस्थापनाच्या वेगवेगळे बाबतींत शिफारस करपा खातीर आपत्ती वेवस्थापनाचो वेव्हारीक अणभव घेवन एक सल्लागार समिती स्थापीत करूंक शकतले. (2) सल्लागार समितीच्या वांगड्यांक राष्ट्रीय प्राधिकारिणी कडेन सल्लो-मसलत करून केंद्र सरकारान विहीत केल्लो भत्तो दितले.

18. राज्य प्राधिकारिणीचे अधिकार आनी कार्या- (1) ह्या अधिनेमांचे तरतुदीं अंतर्गत, राज्यांत आपत्ती वेवस्थापनाचीं धोरणां आनी प्लान निर्धारित करपाची जापसालदारकी राज्य प्राधिकारिणीची आसतली.

(2) उप-कलम (1) त आसपाव आशिल्ले तरतुदींचे सामान्यतायेचेर पूर्वधारणा दवरिनासताना राष्ट्रीय समिती -.

(ए) राज्य आपत्ती वेवस्थापन धोरणां निर्धारित करप;

(बी) राष्ट्रीय प्राधिकारिणीन थारायिल्ल्या मार्गदर्शक तत्वां वरवीं राज्य प्लानाक मान्यताय दिवप;

(सी) राज्य सरकाराच्या विभागांनी तयार केल्ल्या आपत्ती वेवस्थापन प्लानांक मान्यताय दिवप;

(डी) राज्य सरकाराच्या विभागां वरवीं आपल्या विकास येवणांच्या आनी प्रकल्पांत आपत्तीचें निवारण आनी शमन उपायाच्या एकीकरणाच्या उद्देशान आपणायिल्लीं मार्गदर्शक तत्वां घालूंक शकतले आनी ताचे खातीर गरजेची तांत्रिक सहायता करूंक शकतले;

(इ) राज्य प्लानाचे अंमलबजावणींत समन्वय सादप;

(एफ) शमन आनी पूर्वतयारी उपायां खातीर निधीची तरतूद करपाची शिफारस;

(जी) राज्याच्या वेगवेगळ्या विभागांचे विकास येवजण्यांचो नियाळ घेवचो आनी तातूंत प्रतिबंध आनी शमन उपाय एकत्रीत करतले हाची खात्री करून घेवची;

(एँच) राज्य सरकाराचीं विभागां शमन, क्षमता निर्माण आनी पूर्वतयारी खातीर घेवपाच्या उपायांचो नियाळ घेतली आनी आवश्यक आशिल्लीं अशे तरेचीं मार्गदर्शक तत्वां जारी करूंक शकतलीं.

(3) राज्य प्राधिकारिणीचे अध्यक्षक, आपत्कालीन परिस्थितींत, राज्य प्राधिकारिणीच्या सगळ्या वा खंयच्याय अधिकारांचो वापर करपाचो अधिकार आसतलो पूण अश्या अधिकारांचो वापर राज्य प्राधिकारिणीच्या कार्योत्तर मंजूरीच्या अंतर्गत आसतलो.

19. राज्य प्राधिकारिणी वरवीं मजतीच्या किमान मानकां खातीर मार्गदर्शक तत्वां — राज्यांतल्या आपत्तीग्रस्तांक मेळिल्ले मानक मजतीची पुरवण करपा खातीर राज्य प्राधिकारिणी सविस्तर मार्गदर्शक तत्वां तयार करतलीं:

पूण ह्या संदर्भांत राष्ट्रीय प्राधिकारिणीन थारायिल्ल्या मार्गदर्शक तत्वांत खंयचेय मानक किमान मानदंडा परस कमी आसचे नात.

20. राज्य कार्यकारी समितीची स्थापणूक.- (1) राज्य सरकार, कलम 14 च्या पोट-कलम (1) अंतर्गत अधिसूचोवणी जारी जाल्या उपरांत रोखडेंच, राज्य प्राधिकारिणीक तांच्या अधिनेमा अंतर्गत राज्य प्राधिकारिणी वरवीं घातिल्या मार्गदर्शक तत्वां प्रमाणें राज्य प्राधिकारिणीच्या कार्यांत सहायता करूंक आनी कार्यांत समन्वय सादपाक तशेंच राज्य सरकारा वरवीं जारी केल्ल्या आदेशांचें पालन निश्चीत करूंक एक राज्य कार्यकारी समितीची स्थापणूक करतली.

(2) राज्य कार्यकारी समितींत सकयल दिल्ले वांगडी आसतले, ते म्हणल्यार-

(ए) राज्य सरकाराचे मुख्य सचीव, जे पदसिद्ध अध्यक्ष आसतले;

(बी) राज्य सरकाराक योग्य दिसता अशें राज्य सरकाराच्या विभागांचे चार सचीव, पदसिद्ध.

(3) राज्य कार्यकारी समितीचे अध्यक्ष अश्या अधिकारांचो वापर आनी अश्या कार्यांचें पालन करतली, जीं राज्य सरकारा वरवीं विहीत करतले आनी अश्या अधिकारांचो वापर आनी कार्यांचें पालन करतले, जे तांकां राज्य प्राधिकारिणी वरवीं दिल्ले आसात.

(4) राज्य कार्यकारी समिती वरवीं आपल्या अधिकारांचो वापर आनी आपल्या कार्यांचें पालन करपाची प्रक्रिया जी तिका राज्य सरकारा वरवीं विहीत केल्ली आसतली.

21. राज्य कार्यकारी समिती वरवीं उप-समितीची स्थापना.-(1) राज्य कार्यकारी समिती आपल्या अधिकाराचो वापर करून कार्यां योग्य तरेन करूंक आवश्यक अशें समजता, तेन्ना एक वा चड उप-समितीची स्थापना करूंक शकतात.

(2) राज्य कार्यकारी समिती, आपल्या वांगड्या मदल्या, पोट-कलम (1) त संदर्भीत उप-समितीचो अध्यक्ष नियुक्त करतली.

(3) खंयच्याय उप-समिती वांगडा विशेशतज्ञ म्हूण संबंदीत, खंयच्याय व्यक्तीक राज्य सरकारान विहीत केल्ले भत्ते दिवंक शकतात.

22. राज्य कार्यकारी समितीची कार्यां- (1) राष्ट्रीय प्लान आनी राज्य प्लान राबोवपाची जापसालदारकी राज्य कार्यकारी समितीची आसतली आनी राज्यांत आपत्ती वेवस्थापना खातीर समन्वय आनी देखरेख करप संस्था म्हूण काम करतली.

(2) उप-कलम (1)त आसपाव आशिल्ले तरतुदीचे सामान्यतायेचेर पूर्वधारणा दवरिनासताना राज्य समिती -.

(ए) राष्ट्रीय धोरण, राष्ट्रीय प्लान आनी राज्य प्लानाचे अंमलबजावणींत समन्वय आनी निरीक्षण करप;

(बी) आपत्तींच्या विंगड विंगड रुपांतल्यान राज्यांतल्या वेगवेगळ्या भागांतल्या असुरक्षीतेचें परीक्षण करूंक शकतली आनी तांच्या निवारणा खातीर वा शमना खातीर उपाय निर्दिश्ट करूंक शकतली;

(सी) राज्य सरकार आनी जिल्लो अधिकारी हांच्या विभागांनी आपत्ती वेवस्थापन येवजण तयार करूंक मार्गदर्शक तत्वां तयार करूंक शकता;

(डी) राज्य सरकार आनी जिल्लो अधिकाऱ्यांच्या विभागांनी तयार केल्ल्या आपत्ती वेवस्थापन येवजणेचे अंमलबजावणीचेर नदर दवरूंक शकतली;

(इ) विभागां वरवीं आपल्या विकास येवजण्यांक आनी प्रकल्पांत आपत्तीचें निवारण आनी शमनाच्या उपायांक एकत्रीत करपाक राज्य प्राधिकारिणी वरवीं थारायिल्ल्या मार्गदर्शक तत्वांचे अंमलबजावणीचेर नदर दवरूंक शकतली;

(एँफ) खंयचेय आपत्तीचे परिस्थितींत वा आपत्तीक तोंड दिवपा खातीर सरकारी वा बिगर-सरकारी पांवड्या वयले सगळे तयारीचें मूल्यांकन करूंक शकतले आनी जंय गरज आसा, अशे तयारींत वाढ करपा खातीर आदेश दिवंक शकतली;

(जी) खंयचेय आपत्तीचे परिस्थितींत वा आपत्तीचो प्रसंग आयल्यार ताका प्रतिसाद दिवंक समन्वय सादपाक शकतली;

(एँच) खंयचेय आपत्तीचे परिस्थितींत वा आपत्तीच्या प्रसंगा वेळार करपाच्या उपायांच्या संदर्भांत राज्य सरकाराचो खंयचोय विभाग वा राज्यांत खंयचेय हेर प्राधिकारिणी वा संस्थांक आदेश दिवंक शकतली;

(आय) आपत्तीच्या अश्या रुपाच्या संबंदांत, जातूंत राज्य वेगवेगळे भाग भेद्य आसात, सामान्य शिक्षण, जागृकताय आनी समुदाय प्रशिक्षणाचें संवर्धन करूंक शकतली आनी आपत्ती निवारण आनी आपत्तीच्या शमन आनी प्रतिसादा खातीर अश्या समुदाया वरवीं अशे उपाय करूंक शकतले;

(जे) राज्य सरकाराचीं विभागां, जिल्लो प्राधिकारिणी, संविधानीक संस्था आनी आपत्ती वेवस्थापनाच्या हेर सरकारी आनी बिगर-सरकारी संस्थांक सल्लो दिवंक शकतली, तांच्या उपक्रमांत सहायता करूंक शकतली आनी तांचे कडेन समन्वय सादूंक शकतली;

(के) तांच्या कार्याक प्रभावी रुपान चालीक लावपाक जिल्लो प्राधिकारिणी आनी स्थानीक प्राधिकारिणीक तांच्या कार्याचें प्रभावीपणान पालन करूंक गरजेची तांत्रिकी सहायता वा सल्लो दिवंक शकतली;

(एल) आपत्ती वेवस्थापनाचे संबंदीत सगळ्या वित्तीय विशयांच्या संबंदांत राज्य सरकाराक सल्लो दिवंक शकतली;

(एम) राज्यांत खंयच्याय स्थानीक क्षेत्रांत बांदकामाची तपासणी करूंक शकतली आनी जरी ताची अपेक्षा आसा की आपत्ती निवारणा खातीर अश्या बांदकामा खातीर निर्धारित मानकांक अनुसरण करिनात वा केल्लें ना, स्थिती प्रमाणें, जिल्लो प्राधिकारिणी वा स्थानीक प्राधिकारिणीक अशी कारवाय करूंक आदेश दिवंक शकतली, जी अश्या मानकांचे मान्यताय निश्चीत करपा खातीर आवश्यक आसतली;

(एन) राष्ट्रीय प्राधिकारिणीक आपत्ती वेवस्थापनाच्या वेगवेगळ्या पैलूं कडेन संबंदीत माहिती उपलब्ध करूंक शकतली;

(ओ) राज्य स्तरीय प्रतिसाद येवजण आनी मार्गदर्शक तत्वांक निर्धारित, पुनरावलोकन आनी अद्यावत करूंक शकतली आनी जिल्लो स्तरीय येवजण तयार, पुनरावलोकन आनी अद्यावत केल्ल्यो आसात, अशी खात्री करूंक शकतली;

(पी) संचार यंत्रणां वेवस्थीत आसात आनी आपत्ती वेवस्थापन ड्रील नेमान करतात हाची खात्री करतात;

(क्यू) अशीं हेर कामां जी ताका राज्या प्राधिकारीणी वरवीं दिल्लीं आसात वा अशीं कामां जी ताका गरजेचीं दिसतलीं.

23. राज्य प्लान. (1) दरेकी राज्या खातीर आपत्ती वेवस्थापना खातीर प्लान आसतलो जाका आपत्ती वेवस्थापन प्लान म्हणटले.

(2) राष्ट्रीय प्राधिकारिणीन थारायिल्ल्या मार्गदर्शक तत्वांचो आनी राज्य कार्यकारी समितीक योग्य दिसता तशें स्थानीक अधिकारी, जिल्लो अधिकारी आनी लोक प्रतिनिधी हांचे कडेन सल्लो-मसलत केल्या उपरांत राज्य कार्यकारी समिती तयार करतले.

(3) उप-कलम (2) अंतर्गत राज्य कार्यकारी समितीन तयार केल्लो राज्य प्लान हो राज्य प्राधिकारिणी वरवीं मंजूर करतले.

(4) राज्य प्लाना अंतर्गत सकयल दिल्ल्या गजलींचो आसपाव आसा:

(एँ) राज्यांतल्या वेगवेगळ्या भागांची आपत्तींचे विविध प्रकारांची असुरक्षा;

(बी) आपत्ती निवारण आनी शमना खातीर आपणावपाचे उपाय;

(सी) अश्या प्रकाराच्यो रिती, जातूंत शमनाचे उपाय, विकास प्लान आनी प्रकल्पां सयत एकत्रीत करतले;

(डी) क्षमताय निर्मणी आनी पूर्वतयारी खातीर केल्ले उपाय;

(इ) वयर दिल्ल्या कलम (बी), (सी) आनी (डी) अंतर्गत निर्दिश्ट केल्ल्या उपाय येवजण्यां कडेन संबंदीत राज्य सरकाराच्या दरेकी विभागाची भुमिका आनी जबाबदारी;

(एँफ) खंयचीय धोक्याची आपत्ती परिस्थिती वा आपत्तीक तोंड दिवपाक राज्य सरकाराच्या वेगवेगळ्या विभागांची भुमिका आनी जापसालदारकी.

(5) राज्य प्लानाचो नियाळ आनी अद्यावत दर वर्सा करतले.

(6) राज्य प्लानाच्या अंतर्गत करपाच्या उपाय येवजणे खातीर वित्त पुरवण करूंक राज्य सरकारा कडल्यान योग्य तरतूद करतले.

(7) उप-कलम (2) आनी (5) अंतर्गत निर्दिश्ट केल्ल्या राज्य प्लानाच्यो प्रती राज्य सरकाराच्या विभागांक उपलब्ध करून दितले आनी अश्या विभागांनी राज्य प्लाना वरवीं स्वताचो प्लान तयार करतली.

24. आपत्तीचे परिस्थितींत धोको निर्माण जाल्यार राज्य कार्यकारी समितीचे अधिकार आनी कार्यां- आपत्तीग्रस्त समुदायेची सहायता आनी संरक्षण करपाच्या उद्देशान मजत करूंक वा खंयचीय आपत्तीचो दुबाव उप्रासल्यार, ते स्थितीचें निवारण करूंक वा अशे घटनेक प्रतिरोध करूंक वा ताच्या प्रभावाक तोंड दिवपाच्या उद्देशान राज्य कार्यकारिणी समिती.-

(ए) संवेदनशील वा प्रभावीत क्षेत्रांक वा ताचे भितर वा भायर येरादारी नियंत्रीत आनी मर्यादीत करूंक शकतली;

(बी) खंयच्याय संवेदनशील वा प्रभावीत क्षेत्रांत खंयच्याय व्यक्तीचो प्रवेश, ताच्या भितर, ताचें येवपा- वचपाचे आनी थंयच्यान वचपाचेर नियंत्रीत आनी निर्बंधीत करूंक शकतली.

(सी) अवशेशाचो ढीग, सोद घेवंक शकतले आनी बचाव कार्य करूंक शकतले;

(डी) राष्ट्रीय प्राधिकारिणी आनी राज्य प्राधिकारिणीन थारायिल्ल्या मानका वरवीं निवारो, अन्न, पिवपाचें उदक, गरजेच्यो तरतुदी, भलायकी सेवा आनी सेवा पुरवण करूंक शकतली;

(ई) राज्य सरकाराचे संबंदीत विभाग आनी राज्याची स्थानीय शिमे भितरली खंयचीय जिल्लो प्राधिकारिणी वा हेर प्राधिकारिणीक जीव वा संपत्ती वाटावपा खातीर स्थलांतरण वा तत्काळ मजत मेळपाचे अशे उपाय करूंक वा कारवाय करूंक आदेश दिवंक शकतली, जी तांच्या मतान गरजेची आसूं येता;

(ऍफ) राज्य सरकाराचो खंयचोय विभाग वा हेर खंयचीय संस्था वा प्राधिकारिणी वा संबंदीत संसाधनांच्या प्रभारी व्यक्तीन आपत्कालीन प्रतिसाद, बचाव आनी मजतीच्या उद्देशान संसाधनां उपलब्ध करपाची अपेक्षा करूंक शकतली;

(जी) आपत्ती क्षेत्रांतले विशेश तज्ञ आनी सल्लागारां कडल्यान बचाव आनी सहायता दिवपाची अपेक्षा करूंक शकतले;

(ऍच) गरजेच्या वेळार खंयच्याय प्राधिकारिणी वा व्यक्ती कडल्यान सुख-सुविधांचो विशेश वा प्राधान्य वापर करूंक शकतले.

(आय) लोकां खातीर धोक्याचीं आशिल्लीं असुरक्षीत बांदकामां मोडून उध्वस्त करप आनी तात्पुरते पूल वा हेर आवश्यक बांदकामां करप.

(जे) बिगर-सरकारी संस्था न्याय्य आनी भेदभाव करिनासतना तांचे उपक्रम पुराय करता वा ना हाची खात्री करची;

(के) खंयचेय धोकादायक आपत्तीचे परिस्थितीक वा आपत्तीक तोंड दिवपा खातीर लोकां मेरेन माहिती प्रसारीत करूंक शकतली;

(एल) अशे उपाय करूंक शकतली जांच्या खातीर केंद्र सरकार वा राज्य सरकार ह्या संदर्भात आदेश दिवूंक शकतलें वा हेर उपाय करूंक शकतलें जे खंयच्याय आपत्तीचे स्थितींत वा आपत्तींत अपेक्षीत आसात वा जाची हमी आदींच दिल्ली आसतली.

अध्याय IV

जिल्लो आपत्ती वेवस्थापन प्राधिकारिणी

25. जिल्लो आपत्ती वेवस्थापन प्राधिकारिणीची स्थापना.— (1) दरेकी राज्य सरकार, कलम 14 च्या उप-कलम (1) अंतर्गत अधिकृत राजपत्राचे अधिसूचोवणेंत जारी केल्या उपरांत रोखडेच राज्यांत प्रत्येक जिल्ल्या खातीर अशें नांव, जें अधिसूचोवणेंत निर्दिष्ट करूंक शकतले, एक जिल्लो आपत्ती वेवस्थापनाची स्थापना करतली.

(2) जिल्लो प्राधिकारिणींत एक अध्यक्ष आनी साता परस चड वांगड्यांचो आसपाव आसचो ना, जितले राज्य सरकार विहीत करूंक शकता आनी जेन्ना मेरेन नेमांत तरतूद करिनात, तेन्ना मेरेन राष्ट्रीय प्राधिकारिणींत सकयल दिल्ल्या गजालींचो आसपाव आसतलो, ते म्हणल्यार: -

(एँ) जिल्लोधिकारी वा जिल्लो दंडाधिकारी वा उपायुक्त जिल्ल्याचे स्थिती प्रमाणें, पदसिद्ध अध्यक्ष आसतलो,

(बी) स्थानीक प्राधिकारिणीचो निवडून आयिल्लो प्रतिनिधी, जो पदसिद्ध अध्यक्ष आसतलो:

पूण, संविधानाचे सवे वळेरींत नमूद केल्या प्रमाणें आदिवासी भागांत स्वायत्त जिल्ल्याच्या जिल्लो परिशदेचें मुख्य कार्यकारी वांगडी पदसिद्ध सह-अध्यक्ष अधिकारी आसतले;

(सी) जिल्लो प्राधिकारिणीचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी, पदसिद्ध;

(ड) पुलीस अधीक्षक, पदसिद्ध;

(इ) जिल्ल्याचे मुख्य वैजकी अधिकारी, पदसिद्ध;

(च) दोना परस कमी अशे जिल्लो स्तरा वयले हेर अधिकारी जांकां राज्य सरकारा वरवीं नेमणूक करतले.

(3) अश्या खंयच्याय जिल्ल्यांत जंय जिल्लो परिशद अस्तित्वांत आसा, ताचो अध्यक्ष जिल्लो प्राधिकारिणीचो सह-अध्यक्ष आसतलो.

(4) राज्य सरकार जिल्ल्याच्या अश्या प्राधिकारिणीक, जो, स्थिती प्रमाणें, अतिरिक्त जिल्लो अधिकारी वा अतिरिक्त जिल्लो दंडाधिकारी वा अतिरिक्त उपायुक्त पदाच्या सकयल आसचो न्हय, अश्या अधिकारांचो वापर आनी अश्या कार्यांचें पालन करपा खातीर जो, राज्य सरकारा वरवीं विहीत केल्ले आनी अश्या हेर अधिकारांचो वापर आनी कार्यांचें पालन करपा खातीर जो जिल्लो प्राधिकारिणी वरवीं ताका प्रत्यायोजीत करतले, जिल्लो प्राधिकरणाचो मुखेल कार्यकारी अधिकारी नियुक्त करतले.

26. जिल्लो प्राधिकारिणीच्या अध्यक्षाचे अधिकार- (1) जिल्लो प्राधिकारिणीचे अध्यक्ष, जिल्लो प्राधिकारिणीच्या बसकेची अध्यक्षता घेवपाच्या अतिरिक्त, जिल्लो प्राधिकारिणीक अश्या अधिकारांचो वापर आनी कार्यांचो वापर आनी निर्वहन करतले जो जिल्लो प्राधिकारिणी ताका प्रत्यायोजीत करतले.

(2) जिल्लो प्राधिकारिणीच्या अध्यक्षाक, आपत्कालीन परिस्थितींत, जिल्लो प्राधिकारिणीच्या सगळ्या वा खंयच्याय अधिकाराचो वापर करपाचो अधिकार आसतलो पूण अश्या अधिकारांचो वापर जिल्लो प्राधिकारिणी वरवीं कार्यांत्तर अनुमतीचे अधीन आसतले.

(3) जिल्लो प्राधिकारिणी वा जिल्लो प्राधिकारिणीचो अध्यक्ष, सादारण वा विशेश लिखित आदेशा वरवीं, स्थिती प्रमाणें उप-कलम (1) वा (2) अंतर्गत आपले अधिकार आनी कार्यांतले अशे अधिकार आनी कार्यां, जिल्लो प्राधिकारिणीचे मुख्य कार्यकारी अधिकाऱ्याक अश्या अटी आनी मर्यादा, आसल्यार, तांकां योग्य दिसता आनी अधीन आसात, तांकां नियुक्त करूंक शकतले.

27. बसका— जिल्लो प्राधिकारिणीची बसका गरजे प्रमाणें अध्यक्षाक योग्य दिसता त्या वेळार आनी त्या जाग्यार जातली.

28. सल्लागार समिती आनी हेर समितींची स्थापना.- (1) जिल्लो प्राधिकारिणी आपल्या अधिकाराचो वापर करून कार्यां योग्य तरेन करूंक आवश्यक समजता, तेन्ना एक वा चड सल्लागार समिती आनी हेर समितीची स्थापणूक करूंक शकता.

(2) जिल्लो प्राधिकारिणी, उप-कलम (1) त संदर्भीत आशिल्ल्या आपल्या वांगड्याक समितीचो अध्यक्ष नियुक्त करतली.

(3) उप-कलम (1) अंतर्गत स्थापीत केल्ली समिती वा उप-समितीत विशेश तज्ञ म्हूण संबंदीत खंयचेय व्यक्तीक राज्य सरकारान विहीत केल्ले भत्ते दिवंक शकतात.

29. जिल्लो प्राधिकारिणीचे अधिकारी आनी हेर कर्मचाऱ्यांची नेमणूक— राज्य सरकार जिल्लो प्राधिकारिणीक जितले अधिकारी, सल्लागार आनी हेर कर्मचारी उपलब्ध करतले जितले ते जिल्लो प्राधिकारिणीच्या कार्याचें पालन करचे खातीर गरजेचें मानतले.

30. जिल्लो प्राधिकारिणीचे अधिकार आनी कार्यां- (1) जिल्लो प्राधिकारिणी आपत्ती वेवस्थापन खातीर जिल्लो येवजण, समन्वय आनी अंमलबजावणीच्या रुपान कार्य करतले आनी जिल्लो प्राधिकारिणी आनी राज्य प्राधिकारिणी वरवीं निर्धारित मार्गदर्शक तत्वां प्रमाणें जिल्लो आपत्ती वेवस्थापनाच्या उद्देशान सगळें काम करतले.

(2) उप-कलम (1) त आसपाव आशिल्ले तरतुदीचे सामान्यतायेचेर पूर्वधारणा दरिनासताना जिल्लो प्राधिकारिणी -.

(i) जिल्ल्या खातीर जिल्लो प्रतिसाद प्लाना सयत आपत्ती वेवस्थापन प्लान तयार करप;

(ii) राष्ट्रीय धोरण, राज्य धोरण, राष्ट्रीय प्लान, राज्य प्लान आनी जिल्लो प्लानाचे अंमलबजावणीचें समन्वय आनी निरिक्षण;

(iii) जिल्ल्यांतलीं आपत्तीचीं संवेदनशील क्षेत्रां सोदून काडल्यांत आनी आपत्तीच्या निवारणा आनी ताच्या प्रभावाच्या शमना खातीर उपाय, जिल्लो स्तराचेर सरकाराच्या विभागा वरवीं तशेंच स्थानीक प्राधिकारिणी वरवीं केल्यांत हाची खात्री करूंक शकता;

(iv) आपत्तीचें निवारण, ताच्या प्रभावाचें शमन, तयारी आनी राष्ट्रीय प्राधिकारिणी तशेंच राज्य प्राधिकारिणी वरवीं निर्धारित उपायांचें जिल्लो स्तराचेर सरकाराच्या सगळ्या

विभागा आनी जिल्ल्यांत स्थानीय प्राधिकारिणी वरवीं पालन करतात हाची खात्री करूंक शकतली.

(v) गरजेच्या वेळार वेगवेगळ्या जिल्लो स्तराच्या प्राधिकारिणीक आनी स्थानीक प्राधिकारिणीक आपत्तीचें निवारण वा शमना खातीर अशे हेर उपाय करपा खातीर गरजे प्रमाणें आदेश दिवंक शकतली;

(vi) जिल्लो पांवड्या वयले सरकारी विभाग आनी जिल्ल्यांत स्थानीक प्राधिकारिणी वरवीं आपत्ती वेवस्थापन येवजणे खातीर मार्गदर्शक तत्वां तयार करूंक शकतली;

(vii) जिल्लो पांवड्यार सरकाराच्या विभागांनी तयार केल्ल्या आपत्ती वेवस्थापन प्लानाचे अंमलबजावणीचेर नदर दवरप;

(viii) जिल्लो पांवड्यार सरकारी विभागा वरवीं आपल्या प्लानांत आनी प्रकल्पांत आपत्ती निवारण आनी शमना खातीर उपायांचें एकत्रीकरणाच्या उद्देशान मार्गदर्शन तत्वां निर्धारित करूंक शकतलीं आनी तांचे खातीर गरजेची तांत्रिकी सहायता उपलब्ध करूंक शकतली;

(ix) पोट-कलम (viii) त निर्दिश्ट केल्ल्या उपाय योजनांच्या अंमलबजावणीचें निरिक्षण करूंक शकतली;

(x) जिल्ल्यांत खंयच्याय आपत्तीक वा आपत्तीच्या धोक्याचे परिस्थितींतल्यान वाटावूंक राज्याचे क्षमतेचें अद्यावतीकरण करूंक शकतली आनी ताच्या अद्यावतीकरणा खातीर जिल्लो पांवड्याचेर संबंदीत विभाग वा प्राधिकारिणीक गरजे प्रमाणें आदेश दिवंक शकतली.

(xi) पूर्वतयारी उपायांचेर फेरनियाळ करूंक शकतली आनी जिल्लो पांवड्याचेर संबंदीत विभाग वा संबंदीत प्राधिकारिणीक जंय कसलेय आपत्तीचो दुबावीत परिस्थितींत प्रभावी रुपान तोंड दिवचे खातीर तयार उपाय अपेक्षीत स्तराचेर हाडप गरजेचें आसा, आदेश दिवंक शकतली.

(xii) जिल्ल्यांतल्या वेगवेगळ्या पांवड्या वयल्या अधिकाऱ्यांक, कर्मचाऱ्यांक आनी स्वयं-सेवी कामगारांच्या विशेश प्रशिक्षण कार्यक्रमांचें आयोजन आनी समन्वय सादपाक शकतली;

(xiii) आपत्ती निवारण वा शमना खातीर स्थानीक प्राधिकारिणी, सरकारी संघटणेचे सहायतेन समुदाय प्रशिक्षण आनी जागृताय कार्यक्रमांक अदीक सोंपें करूंक शकतली;

(xiv) लोकांक आदींच शिटकावणी आनी योग्य सुचोवणेच्या प्रसारा खातीर तंत्राची स्थापणूक, देखरेख आनी अद्यावतीकरण करूंक शकतली

(xv) जिल्लो स्तरीय प्रतिसाद, येवजण आनी मार्गदर्शक तत्वां तयार करप, तांचें पुनरावलोकन करप आनी अद्यावत करप;

(xvi) खंयचेय आपत्ती परिस्थितींत वा आपत्तीक समन्वयीत प्रतिसाद करूंक शकतले;

(xvii) अशी खात्री करूंक शकतले जंय जिल्लो पांवड्यार सरकारी विभागांक आनी स्थानीय प्राधिकारिणी जिल्लो प्रतिसाद येवजणेच्या अनुसरणांत आपली प्रतिसाद येवजण तयार करची.

(xviii) जिल्लो पांवड्यार संबंदीत सरकारी विभाग वा जिल्ल्यांतले स्थानीक शिमेच्या भितर हेर प्राधिकारिणी खातीर खंयचेय आपत्तीची स्थिती वा धोकादायक आपत्तीक प्रभावी रितीन तोंड दिवपाच्या उपायां खातीर मार्गदर्शन तत्वांचें पालन करूंक शकतली वा तांकां आदेश दिवंक शकतली;

(xix) जिल्लो पांवड्यार सरकारी विभाग, संविधानीक संस्था आनी जिल्ल्यांत आपत्ती वेवस्थापनाक सरकारी आनी बिगर-सरकारी संघटनांक सल्लो दिवंक शकतली, तांची सहायता करूंक तशेंच तांच्या उपक्रमांत समन्वयन सादूंक शकतली.

(xx) जिल्लो आपत्ती स्थितींत दुबाव वा आपत्तीचें निवारण वा ताच्या शमना खातीर उपाय रोखडोच आनी प्रभावी रुपान करतात हाची खात्री करूंक, जिल्ल्यांत स्थानीक प्राधिकारिंच्या वांगडा समन्वयन सादूंक शकतली आनी तांकां मार्गदर्शक तत्वां दिवंक शकतली;

(xxi) जिल्ल्यांत स्थानीक प्राधिकारिणीक तांची कार्यां करूंक गरजेची तांत्रिकी सहायता उपलब्ध करूंक शकतली वा तांका सल्लो दिवंक शकतली;

(xxii) जिल्लो पांवड्यार सरकारी विभागांक, कायदेशीर प्राधिकारिणी वा स्थानीक प्राधिकारिणी वरवीं आपत्ती निवारण वा ताचे शमना खातीर तयार केल्ले विकास येवजणेंत गरजेच्यो तरतुदी लक्षांत घेवन ताचें पुनर्वावलोकन करूंक शकतली;

(xxiii) जिल्ल्यांतल्या खंयच्याय भागांत बांदकाम करतात हाची तपासणी करूंक शकतली आनी जर तांचें अशें मत आसा की आपत्ती निवारण वा ताच्या शमना खातीर अश्या बांदकामा खातीर घातिल्ल्या मानकांचें पालन करिनात वा तांचें पालन केल्लें ना जाल्यार संबंदीत प्राधिकारिणी अशे बाबतींत कारवाय करूंक शकतली आनी आदेश दिवंक शकतली;

(xxiv) अश्यो इमारती आनी सुवातेर खंयच्याय आपत्तीच्या वेळार वा आपत्तीची शंका आशिल्ल्या वेळार मजत दिवपा खातीर केंद्र वा शिबिरांच्या रुपान उपेग करूंक शकतली आनी अश्या इमारतींत आनी सुवातेर उदक तशेंच नितळसाणीची वेवस्था करूंक शकतली;

(xxv) मजत सांठो आनी बचाव सामुग्रीची तजवीज करूंक शकतली वा खंयचेय अल्प सुचोवणेचेर अशी सामुग्री उपलब्ध करपाची तयारेची खात्री करूंक शकतली;

(xxvi) आपत्ती वेवस्थापनाच्या वेगवेगळ्या पैलूच्या संबंदान राज्य प्राधिकारिणीक सुचोवणी दिवंक शकतली;

(xxvii) जिल्ल्यांत प्रारंभीक पांवड्यार कार्य करपी बीगर-सरकारी संघटना आनी स्वयं सामाजीक कल्याण संस्थांक आपत्ती वेवस्थापनांत वांटो घेवंक प्रोत्साहीत करूंक शकतली;

(xxviii) संचार प्रणाली सारक्यो आसात आनी आपत्ती वेवस्थापन ड्रिल वेळा-वेळार करतात हाची खात्री करूंक शकतली;

(xxix) राज्य सरकार वा राज्य प्राधिकारिणी वरवीं नेमून दितले वा जिल्ल्यांत आपत्ती वेवस्थापना खातीर गरजेचे समजतली अश्या हेर कार्यांचें पालन करूंक शकतली.

31. जिल्लो प्लान- (1) राज्याच्या दरेकी जिल्ल्या खातीर आपत्ती वेवस्थापनाच्या हेतून एक प्लान जातलो.

(2) जिल्लो प्राधिकारिणी वरवीं, स्थानीक प्राधिकारिणी कडेन सल्लो-मसलत केल्या उपरांत आनी राष्ट्रीय प्लान आनी राज्य प्लान लक्षांत दवरून जिल्लो प्लान तयार करतले, जाका राज्य प्राधिकारिणी वरवीं मान्यताय दितली.

(3) जिल्लो प्लानांत सकयल दिल्ल्यो गजाली आसपावतल्यो.

(ए) जिल्ल्यांतले अशे क्षेत्र जे आपत्तीच्या विंगड विंगड प्रकारांनी बळी पडटात;

(बी) जिल्लो पांवड्यार आशिल्ले सरकारी विभाग आनी जिल्ल्याचे स्थानीक प्राधिकारिणी वरवीं आपत्तीचें निवारण आनी अल्पीकरण करपा खातीर घेतिल्ले उपाय;

(सी) जिल्लो पांवड्यार आशिल्ले सरकारी विभाग आनी जिल्ल्यांत स्थानीक प्राधिकारिणी वरवीं खंयच्याय आपत्तीचो दुबाव आशिल्ली स्थिती वा आपत्तींतल्यान बचाव करचे खातीर अपेक्षीत क्षमता निर्माण आनी ताची तयारी खातीरचे उपाय;

(डी) खंयचेय आपत्तीचे परिस्थितींत, प्रतिसाद प्लान आनी प्रक्रिया,

- (i) जिल्लो पांवड्यार सरकारी विभागांक आनी जिल्ल्यांतल्या स्थानीक अधिकाऱ्यांक जापसालदारीची वांटणी
 - (ii) आपत्तीचो रोखडोच प्रतिसाद आनी मजत;
 - (iii) गरजेच्या वस्तूंची खरेदी
 - (iv) संचार संपर्काची स्थापना आनी
 - (v) लोकांक सुचोवणी दिवपाक प्रसार
- (ई) अशे हेर विशय जे राज्य प्राधिकारिणी वरवीं अपेक्षीत

- (4) जिल्लो प्लानाचो फेरनियाळ आनी ताचे वर्सुकी अद्यावतीकरण
- (5) उप-कलम (2) आनी (4)त उल्लेख केल्ल्या जिल्लो प्लानाच्यो प्रती जिल्ल्यांतल्या सरकारी विभागांक उपलब्ध करतले.
- (6) जिल्लो प्राधिकारिणी जिल्लो प्लानाची एक प्रत राज्य प्राधिकारिणीक धाडटली, जी ते राज्य सरकाराक फुडें धाडटली.
- (7) जिल्लो प्राधिकारिणी वेळवार, प्लानाची अंमलबजावणीचो फेरनियाळ करतले आनी जिल्ल्यांतल्या वेगवेगळ्या सरकारी विभागांक अशे आदेश जारी करतले, जी अंमलबजावणी करूंक गरजेची आसतली.

(32) जिल्लो पांवड्यार वेगवेगळ्या प्राधिकारिणी वरवीं प्लान तयार करप आनी ताची अंमलबजावणी करप- जिल्लो पांवड्यार भारत सरकार आनी राज्य सरकाराचें दरेकी कार्यालय आनी स्थानीक जिल्लो प्राधिकारिणीचे देखरेखीत,-

- (ए) सकयल दिल्ल्या प्रमाणें आपत्ती वेवस्थापन प्लान तयार करतले, म्हणल्यार:-
 - (i) जिल्लो येवजणेंत दिल्ल्या प्रमाणें निवारण आनी अल्पीकरण उपाया खातीर तरतूद केल्या, ते संबंदीत विभागांत वा एजन्सीक नेमून दितात
 - (ii) जिल्लो प्लानांत निर्धारित क्षमता- निर्माण आनी पूर्वतयारी संबंदीत उपाय करचे खातीर तरतूद;
 - (iii) खंयचेय आपत्तीचो दुबाव वा आपत्तीचे परिस्थितींत प्रतिकार योजना आनी कार्यपध्दत

(बी) जिल्लो पांवड्यार हेर संघटना, जाचे अंतर्गत स्थानीक समुदाय आनी हेर स्थानीय प्राधिकारिणी समुदाय आनी हेर जाळवणदार लेगीत आसात, जी प्लाना वांगडा आपले प्लान तयार आनी ताची अंमलबजावणी करूंक समन्वीत करतले;

(सी) प्लानाचो नियमीत रुपान नियाळ जातलो आनी अद्यावत जातलो;

(डी) जिल्लो प्राधिकारिणी आपले आपत्ती वेवस्थापनाचो प्लान आनी ताच्या खंयच्याय संशोधनाची एक प्रत सादर करतलो;

33.जिल्लो प्राधिकारिणी वरवीं फर्मावणी- जिल्लो प्राधिकारिणी आदेशा वरवीं, जिल्लो पांवड्यार खंयच्याय अधिकारी वा खंयच्याय विभाग वा खंयच्याय स्थानीक प्राधिकारिणी कडल्यान अशी अपेक्षा करूंक शकतले की, तो आपत्ती निवारण वा ताच्या शमना खातीर वा ताच्या प्रभावी प्रतिसाद दिवचे खातीर आवश्यक उपाय करतले आनी अधिकारी वा विभाग ह्या आदेशांचें पालन करूंक बांधिल्य आसतले.

(34) खंयचेय आपत्तीच्या दुबावा वेळार वा आपत्तीचे परिस्थितींत जिल्लो प्राधिकारिणीच्यो शक्ती आनी कार्यां- खंयचेय आपत्तीच्या दुबावाचे परिस्थितींत वा आपत्तीच्या वेळार समुदायेची सहायता करूंक, ताचें रक्षण करूंक वा मजत करपाच्या प्रयोजना खातीर, जिल्लो प्राधिकारिणी,-

(ए) जिल्ल्यांत खंयचोय सरकारी विभाग आनी स्थानीक प्राधिकारिणी कडेन उपलब्ध आशिल्ल्या संसाधनांक थाकाय पुरवण करपाक आनी उपेगा खातीर आदेश दिवंक शकतले;

(बी) अतिसंवेदनशील वा प्रभावीत क्षेत्रांत वा ताच्या भितर येरादारी नियंत्रीत आनी निर्बंधीत करूंक शकतले;

(सी) एखाद्या संवेदनशील वा प्रभावीत क्षेत्रांत, खंयच्याय व्यक्तीचो प्रवेश, तांचे मदली हालचाल आनी तांचे प्रस्थानांक नियंत्रीत आनी निर्बंधीत करता;

(डी) अवशेशाचो ढीग काडप, सोद घेवप आनी बचाव कार्य करप;

(ई) आलाशिरो, अन्न, पिवपाचें उदक आनी अतिआवश्यक तरतुदी, भलायकी जतन आनी सेवा पुरवण करप;

(ऍफ) प्रभावीत क्षेत्रांत आपत्कालीन संचार प्रणाली स्थापन करप;

(जी) दावो करुंक नाशिल्ल्या प्रेताची विलो लावपाची वेवस्था करप;

(ऐच्च) जिल्लो पांवड्या वयल्या राज्य सरकाराचें खंयचेंय खातें वा त्या सरकारा अंतर्गत खंयचीय प्राधिकारिणी वा मंडळाच्या मता प्रमाणें आवश्यक उपायांची शिफारस करप;

(आय) संबंदीत क्षेत्रांतले तज्ञ आनी सल्लागारांचे गरजे प्रमाणें सल्लो आनी सहाय्य करपाची आवश्यकता आसा;

(जे) खंयचीय प्राधिकारिणी वा व्यक्ती कडल्यान सुविधांचो विशेश (अनन्य) वा पंसतीचो उपेग साध्य करप;

(के) तात्पुरतें पूल वा हेर आवश्यक संरचना बांदप आनी जी संरचना भौसाक हानिकारक थारुंक शकता वा आपत्तीच्या प्रभावाक वाडोवंक शकता, ती मोडून उडोवप;

(ऐल) बिगर सरकारी संघटना समप्रमाणान आनी अभेदभावमुलक तरेन तांचे उपक्रम करतात हांची खात्री करप;

(ऐम) अशे परिस्थितींत आवश्यक आशिल्ली वा हमी दिल्लीं हेर पावलां उखलप;

अध्याय V

आपत्ती वेवस्थापना खातीर सरकारान घेतिल्ले उपाय

35. केंद्र सरकारान घेतिल्ले उपाय – (1) ह्या कायद्याचे तरतुदींच्या अधीन, केंद्र सरकार आपत्ती वेवस्थापनाच्या उद्देशान गरजे प्रमाणें वा उपयुक्त अशे सगळे उपाय करतलें.

(2) विशिश्ट आनी उप-कलम (1) च्या तरतुदींच्या सर्वसादारणताये विशीं पूर्वग्रह दवरिनासतना, केंद्र सरकार त्या उप-कलमा अंतर्गत खंयचे उपाय करतले, जातूंत सगळे वा सकयल दिल्ल्या संदर्भात उपायांचो आसपाव आसा, म्हणजे:-

(ए) आपत्ती वेवस्थापना संदर्भात भारत सरकाराचीं मंत्रालयां वा खातीं, राज्य सरकार, राष्ट्रीय प्राधिकारिणी, राज्य प्राधिकारिणी, सरकारी आनी बिगर सरकारी संघटनेच्या कार्याचें समन्वय करप;

(बी) भारत सरकाराचें मंत्रालय वा खात्यां वरवीं आपली विकास येवजण आनी प्रकल्पांत आपत्ती निवारण आनी शमन उपायांच्या एकत्रीकरणाची खात्री करप;

(सी) भारत सरकाराचें मंत्रालय वा खात्यां वरवीं आपत्ती, शमन, क्षमता निर्माण आनी तयारी खातीर योग्य निधीचे वांटणीची खात्री करप;

(डी) भारत सरकाराचें मंत्रालय वा खातीं खंयच्याय भिरांकूळ आपत्तीचे परिस्थितींत वा आपत्तीक तत्परतायेन आनी परिणामकारक प्रतिसाद दिवपाचे तयारी खातीर आवश्यक उपाय करतात, हांची खात्री करून घेवप;

(ई) राज्य सरकार तांचे विनवणी प्रमाणें वा नाजाल्यार तांकां योग्य दिसल्यार सहकार आनी सहाय्य दितले;

(ऍफ) नौदल, सैन्य आनी वायु सेना, संघाची हेर सशस्त्र सेना वा हेर खंयच्याय नागरीक कर्मचाऱ्यांक तैनात करप;

(जी) ह्या कायद्याच्या उद्देशा खातीर संयुक्त राष्ट्र ऍजन्सी, आंतरराष्ट्रीय संघटनां आनी विदेशी सरकारां कडेन समन्वय करप;

(ऍच) आपत्ती वेवस्थापन क्षेत्रांत संशोधन, प्रशिक्षण आनी विकासात्मक कार्यक्रमां खातीर संस्था स्थापन करप;

(आय) ह्या कायद्याचे तरतुदींची प्रभावी अंमलबजावणी करपाच्या उद्देशा खातीर गरजे प्रमाणें वा उपयुक्त अश्यो हेर गजाली;

(3) केंद्र सरकार व्हड आपत्ती वरवीं प्रभावीत हेर देशांक योग्य दिसता तशीं सहाय्यता दिवंक शकता;

36. भारत सरकाराचीं मंत्रालयां वा खात्यांची जापसालदारकी. – भारत सरकाराच्या दरेकी मंत्रालयांची वा खात्यांची जापसालदारली आसतली.

(ए) राष्ट्रीय प्राधिकारिणी वरवीं थारायिल्ल्या मार्गदर्शक तत्वां प्रमाणें आपत्ती, शमन, तयारी आनी क्षमता निर्माणाचें निवारण करूंक आवश्यक उपाय करचे;

(बी) राष्ट्रीय प्राधिकारिणी वरवीं थारायिल्ल्या मार्गदर्शक तत्वांक अनुसरून आपत्ती निवारण वा शमना खातीर उपायाची विकास येवजण आनी प्रकल्पांचें एकत्रीकरण करप;

(सी) राष्ट्रीय प्राधिकारिणीची मार्गदर्शक तत्वां वा राष्ट्रीय कार्यकारी समिताच्या निर्देशाक अनुसरून खंयच्याय भिरांकूळ आपत्तीचे परिस्थितींत वा आपत्तीक तत्परतायेन आनी परिणामकारक प्रतिसाद दिवप;

(डी) आपत्तीचें निवारण, शमन वा तयारी खातीर आवश्यक तरतुदीचो आसपाव करून त्या वरवीं प्रशासीत विधीकरणांचे, तांचें धोरण, नेम आनी अटींचो फेरनियाळ घेवप;

(ई) आपत्ती, शमन, क्षमता निर्माण आनी तयारीच्या निवारणाच्या उपाया खातीर निधी वांटप;

(एँफ) राष्ट्रीय प्राधिकारिणी आनी राज्य सरकाराक सकयल दिल्ल्या प्रमाणें सहाय्य पुरवण करप—

(i) आपत्ती वेवस्थापना संदर्भांत शमन, तयारी आनी प्रतिसाद येवजण, क्षमता निर्माण, डेटा संग्रहण आनी कर्मचाऱ्यांची वळख आनी प्रशिक्षण दिवप;

(ii) प्रभावीत क्षेत्रांत बचाव आनी मजत कार्य करप;

(iii) खंयच्या आपत्तीक लागून जाल्ल्या लुकसाणाचें निर्धारण करप;

(iv) पुनर्वसणूक आनी पुनर्बांदावळ करप;

(जी) खंयच्याय भिरांकूळ आपत्तीचे परिस्थितींत वा आपत्तीक तत्परतायेन आनी परिणामकारक प्रतिसाद मेळपाच्या उद्देशान राष्ट्रीय कार्यकारी समिती वा राज्य कार्यकारी समितीक संसाधना उपलब्ध करप, सकयल दिल्ल्या उपाया सयत —

(i) एखाद्या संवेदनशील वा प्रभावीत क्षेत्रांत आपत्कालीन संचार सुविधा पुरवण करप;

(ii) प्रभावीत क्षेत्रांतल्यान कर्मचारी आनी मजत वस्तुची येरादारी करप;

(iii) स्थलांतरण, बचाव, तात्पुरतो आलाशिरो वा हेर तत्कालीन मजत पुरवण करप;

(iv) तात्पुरते पूल, जेट्टी आनी लॅण्डिंग प्लेस उबारप;

(v) प्रभावीत क्षेत्रांत पिवपाचें उदक, अत्यावश्यक तरतुदी, भलायकी जतन आनी सेवा पुरवण करप;

(एँच) आपत्ती वेवस्थापना खातीर आवश्यक अश्यो हेर कृती करप;

37. भारत सरकाराच्या मंत्रालया वा खात्यां खातीर आपत्ती वेवस्थापन येवजण-

(1) भारत सरकाराचें दरेकी मंत्रालय वा विभाग-

(ए) सकयल दिल्ले तपशील निर्दिश्ट करून आपत्ती वेवस्थापन येवजण तयार करप, म्हणजे:-

(i) राष्ट्रीय येवजणेक अनुसरून आपत्ती निवारण आनी शमना खातीर तांचे वरवीं उपाय करप;

(ii) राष्ट्रीय प्राधिकारिणी आनी राष्ट्रीय कार्यकारी समितीच्या मार्गदर्शक तत्वां प्रमाणें तांचे विकास येवजणेंत शमन उपायांच्या एकत्रीकरणा संदर्भातलीं खाशेलपणां;

(iii) खंयचेय भिरांकूळ आपत्तीचे परिस्थितींत वा आपत्तीची तयारी आनी क्षमता निर्माणा संबंदान आशिल्ली तांची भुमिका आनी जापसालदारकी;

(iv) खंयच्याय भिरांकूळ आपत्तीचे परिस्थितींत वा आपत्तीक तत्परतायेन आनी परिणामकारक प्रतिसाद दिवपाच्या संदर्भात तांची भुमिका आनी जापसालदारकी;

(v) पोट-नेम (iii) आनी (iv) त निर्दिश्ट केल्ल्यो तांच्यो भुमिका आनी जापसालदारकी सादर करपाचे तयारीची सद्याची स्थिती;

(vi) पोट – नेम (iii) आनी (iv) त निर्दिश्ट केल्ल्यो तांच्यो भुमिका आनी जापसालदारकी सादर करून ते सक्षम करूंक आवश्यक उपाय;

(बी) उप-नेम (ए) त संदर्भीत येवजणेचो वर्सुकी नियाळ आनी अद्यावतीकरण;

(सी) उप-नेम (ए) वा उप-नेम (बी) त संदर्भांत येवजणेची एक प्रत केंद्र सरकारा कडेन धाडप, प्रकरणां प्रमाणें, ती प्रत सरकार मंजुरी खातीर राष्ट्रीय प्राधिकारिणी कडेन धाडटले.

(2) भारत सरकाराचें दरेकी मंत्रालय वा खातें—

(ए) उप-नेम (1) च्या उप-कलम (ए) अंतर्गत आपत्ती वेवस्थापन येवजण तयार करतना तातूंत निर्दिश्ट केल्ल्या कामांक अर्थीक सहाय्य दिवपाची तरतूद करची;

(बी) राष्ट्रीय प्राधिकारिणी कडेन पोट-नेम (ए) च्या उप-कलम (1) त निर्दिश्ट केल्ले येवजणेच्या अंमलबजावणी संदर्भांत स्थितींचो अहवाल जेन्ना ताका आवश्यक आसा तेन्ना सादर करप.

38. राज्य सरकारान घेतिल्ले उपाय-

(1) ह्या कायद्याचे तरतुदीचे अधीन, दरेकी राज्य सरकारान राष्ट्रीय प्राधिकारिणी वरवीं थारायिल्ल्या मार्गदर्शक तत्वांतले निर्दिश्ट केल्ले सगळे उपाय आनी आपत्ती वेवस्थापनाच्या उद्देशान गरजे प्रमाणें वा उपयुक्त अशे सगळे उपाय करतले.

(2) राज्य सरकार उप-कलम (1) च्या अंतर्गत खंयचे उपाय करतले जातूंत सगळे वा सकयल दिल्ल्या संदर्भांत उपायांचो आसपाव आसा, म्हणजे:-

(ए) राज्य सरकार, राज्य प्राधिकारिणी, जिल्लो प्राधिकारिणी, थळावी प्राधिकारिणी आनी हेर बिगर सरकारी संघटणेच्या विविध खात्यांच्या कार्याचें समन्वय करप;

(बी) आपत्ती वेवस्थापनांत राष्ट्रीय प्राधिकारिणी आनी राष्ट्रीय कार्यकारी समिती, राज्य प्राधिकारिणी आनी राज्य कार्यकारी समिती आनी जिल्लो प्राधिकारिणीक सहकार आनी सहाय्य;

(सी) भारत सरकाराची मंत्रालया वा खात्यांच्या आपत्ती वेवस्थापनांत असो सहकार वा सहाय्य जांचे खातीर तांचें विनवणी प्रमाणें वा नाजाल्यार तांका योग्य दिसल्यार;

(डी) राज्य सरकाराच्या खातें वा जिल्लो येवजणेचे तरतुदींक अनुसरून राज्य सरकाराच्या खात्या वरवीं आपत्ती, शमन, क्षमता निर्माण आनी तयारीच्या निवारणाच्या उपाया खातीर निधी वांटप;

(ई) राज्य सरकाराच्या खात्यांनी आपली विकास येवजण आनी प्रकल्पांत आपत्ती निवारण आनी शमन उपायांच्या एकत्रीकरणाची खात्री करप;

(एँफ) राज्याच्या वेगवेगळ्या भागांच्या विविध आपत्तीची संवेदनशीलताय उणी करूंक वा शमना खातीर राज्य विकास येवजण वा उपायांचें एकत्रीकरण करप;

(जी) राज्याच्या विविध खात्यां वरवीं राष्ट्रीय प्राधिकारिणी आनी राज्य प्राधिकारिणी वरवीं थारायिल्ल्या मार्गदर्शक तत्वां प्रमाणें आपत्ती वेवस्थापन येवजण तयार केल्ल्याची खात्री करप;

(एँच) संवेदनशील समुदायेच्या पांवड्या मेरेन फावोशी शिटकावणी प्रणालीची स्थापना;

(आय) राज्य सरकाराची वेग वेगळीं खातीं आनी जिल्लो प्राधिकारिणी योग्य तयारी खातीर उपाय करतात हांची खात्री करप;

(जे) खंयचेय भिरांकूळ आपत्तीचे परिस्थितींत वा आपत्तीची खात्री करप, राज्य सरकाराच्या वेग वेगळ्या खात्यांनी संसाधनां, खंयच्याय भिरांकूळ आपत्तीचे परिस्थितींत वा आपत्तींची प्रभावी प्रतिसाद, बचाव आनी मजत कार्य करपाच्या उद्देशान, प्रकरणां प्रमाणें, राष्ट्रीय कार्यकारी समिती वा राज्य कार्यकारी समिती वा जिल्लो प्राधिकारिणीक उपलब्ध करून दितले.

(के) खंयच्याय आपत्तीग्रस्तांक पुनर्वसन आनी पुनर्बांदावळ करूंक सहाय्य पुरवण करप ;आनी

(एँल) ह्या कायद्याच्या तरतुदींची प्रभावी अंमलबजावणी करपाच्या उद्देशान गरजे प्रमाणें वा उपयुक्त अश्यो हेर गजाली.

39. राज्य सरकाराच्या खात्यांची जापसालदारकी.- ही राज्य सरकाराच्या दरेकी खात्यांची जापसालदारकी आसा.

(ए) राष्ट्रीय प्राधिकारिणी आनी राज्य प्राधिकारिणी वरवीं थारायिल्ल्या मार्गदर्शक तत्वां प्रमाणें आपत्ती निवारण, शमन, तयारी आनी क्षमता निर्माणा सावन करूंक आवश्यक उपाय करचे;

(बी) आपली विकास येवजण आनी प्रकल्पांच्या आपत्ती निवारण वा शमना खातीर उपायांचें एकत्रीकरण करप;

(सी) आपत्ती, शमन, क्षमता निर्माण आनी तयारीच्या निवारणाच्या उपाया खातीर निधी वांटप;

(डी) राज्य येवजणे प्रमाणें आनी राष्ट्रीय कार्यकारी समिती आनी राज्य कार्यकारी समितीचीं मार्गदर्शक तत्वां आनी निर्देशाक अनुसरून खंयचेय भिरांकूळ आपत्तीचे परिस्थितींत वा आपत्तीक तत्परतायेन आनी परिणामकारक प्रतिसाद दिवप;

(ई) आपत्तीचें निवारण, शमन वा तयारी खातीर आवश्यक तरतुदीचो समावेश करून त्या वरवीं प्रशासीत विधीकरणांचे, तांचें धोरण, नेम आनी अटींचो फेरनियाळ करप;

(ऍफ) सकयल दिल्ल्या प्रमाणें राष्ट्रीय कार्यकारी समिती, राज्य कार्यकारिणी समिती आनी जिल्लो प्राधिकारिणीच्या आवश्यकताये प्रमाणें सहाय्य पुरवण करप;

(i) आपत्ती वेवस्थापना संदर्भांत शमन, तयारी आनी प्रतिसाद येवजण, क्षमता निर्माण, डेटा संग्रहण आनी कर्मचाऱ्यांची वळख आनी प्रशिक्षण दिवप;

(ii) खंयच्या आपत्तीक लागून जाल्ल्या लुकसाणाचें निर्धारण करप;

(iii) पुनर्वसणूक आनी पुनर्बांदावळ करप;

(जी) जिल्लो पांवड्यार तांचे प्राधिकारिणी वरवीं जिल्लो येवजणेचे अंमलबजावणी खातीर राज्य प्राधिकारिणीचो सल्लो घेवन संसाधनांची तरतूद करप;(ऍच) खंयचेय भिरांकूळ आपत्तीचे परिस्थितींत वा आपत्तीक तत्परतायेन आनी परिणामकारक प्रतिसाद मेळपाच्या उद्देशान राष्ट्रीय कार्यकारी समिती वा राज्य कार्यकारी समिती वा जिल्लो प्राधिकारिणीक संसाधनां उपलब्ध करप, सकयल दिल्ल्या उपाया सयत आसा –

(i) एखाद्या संवेदनशील वा प्रभावीत क्षेत्रांत आपत्कालीन संचार सुविधा पुरवण करप;

(ii) प्रभावीत क्षेत्रांतल्यान आनी थंयच्यान कर्मचारी आनी मजत वस्तुची येरादारी करप;

(iii) स्थलांतरण, बचाव, तात्पुरतो आलाशिरो वा हेर तत्कालीन मजत पुरवण करप;

(iv) खंयचेय भिरांकूळ आपत्तीचे परिस्थितींत वा आपत्तीक क्षेत्रांतल्यान व्यक्तीचें वा पशुधन (जनावरांचें) स्थलांतरण करप;

(v) तात्पुरते पूल, जेट्टी आनी लँडिंग प्लेस उबारप;

(vi) प्रभावीत क्षेत्रांत पिवपाचें उदक, अत्यावश्यक तरतुदी, भलायकी जतन आनी सेवा पुरवण करप;

(आय) आपत्ती वेवस्थापना खातीर आवश्यक अश्यो हेर कृती करप;

40. राज्य सरकाराच्या खात्यांची आपत्ती वेवस्थापन येवजण.- (1) राज्य सरकाराच्या दरेकी खात्यांत, राज्य प्राधिकारिणीन दिल्ल्या मार्गदर्शक तत्वांच्या अनुरूपताये प्रमाणें-

(ए) सकयल दिल्ल्या प्रमाणें आपत्ती वेवस्थापन येवजण तयार करप:

(i) आपत्तीचे प्रकार जातूंत राज्याचे विविध भाग संवेदनशील आसात;

(ii) आपत्ती निवारणा खातीर वा तांच्या प्रभावांच्या अल्पीकरणा खातीर वा खात्यांची विकास येवजण आनी कार्यावळी सयत धोरणांचें एकत्रीकरण;

(iii) खंयचेय भिरांकूळ आपत्तीचे परिस्थितींत वा आपत्तीक आनी आपत्कालीन सहाय्यता कार्य करपाची आवश्यकता आसल्यार राज्याच्या खात्याची भुमिका आनी जापसालदारकी;

(iv) पोट-नेम (iii) त निर्दिश्ट केल्ल्यो तांच्यो भुमिका आनी जापसालदारकी वा आपत्कालीन सहाय्यता कार्य सादर करपाचे तयारीची सद्याची स्थिती;

(v) कलम 37 च्या अंतर्गत भारत सरकाराचीं मंत्रालयां वा खात्यां वरवीं तांच्यो जापसालदारकीचें पालन करून सक्षम करपाचे दृश्टीन क्षमता निर्माण आनी तयारी खातीरचे उपाय प्रस्तावीत करप;

(बी) उप-नेम (ए) त संदर्भीत येवजणेचो वर्सुकी नियाळ आनी अद्यावत करप; आनी

(सी) राज्य प्राधिकारिणीक, प्रकरणां प्रमाणें, उप-नेम (ए) वा उप-नेम (बी) त संदर्भीत येवजणेची एक प्रत धाडप.

(2) राज्य सरकाराच्या दरेकी खात्यांत उप-कलम (1) अंतर्गत येवजण तयार करतना तातूंत निर्दिश्ट केल्ल्या कामा खातीर वित्त सहाय्याची तरतूद करतले.

(3) राज्य सरकाराचे दरेकी खात्यांच्या उप-कलम (1) त संदर्भीत आपत्ती वेवस्थापन येवजणेचे अंमलबजावणी विशीं राज्य कार्यकारी समितीक अंमलबजावणीचे स्थितीचो अहवाल सादर करप.

अध्याय VI

थळावी प्राधिकारिणी

(41) थळाव्या प्राधिकारिणीचीं कार्यां.- (1) थळावी प्राधिकारिणी,

जिल्लो प्राधिकारिणीच्या निर्देशाचे अधीन-

(ए) आपत्ती वेवस्थापना खातीर तांचे अधिकारी आनी कर्मचाऱ्यांक प्रशिक्षण दिल्लें आसा हांची खात्री करप;

(बी) आपत्ती वेवस्थापना कडेन संबंदीत संसाधनांची अशे तरेन देखरेख करतात जाका लागून खंयचेय भिरांकूळ आपत्ती परिस्थितींत वा आपत्ती प्रसंगाचेर तत्काळ उपलब्ध आसतली;

(सी) राष्ट्रीय प्राधिकारिणी, राज्य प्राधिकारिणी आनी जिल्लो प्राधिकारिणी वरवीं आपत्ती निवारण आनी शमन वा त्या अधिकार क्षेत्रांत येवपी सगळ्या बांदकाम प्रकल्पांचे मानकीकरण आनी वैशिष्ट्यां प्रमाणें पालन करतात हांची खात्री करप;

(डी) राज्य येवजण आनी जिल्लो येवजणे प्रमाणें प्रभावीत क्षेत्रांत मदत, पुनर्वसणूक आनी पुनर्बांदावळीचें कार्य करप;

(2) थळावी प्राधिकारिणी आपत्ती वेवस्थापना खातीर आवश्यक अशे हेर उपाय करतले.

अध्याय VII

42. राष्ट्रीय आपत्ती वेवस्थापन संस्था

(1) केंद्र सरकार ह्या तारखे सावन नियुक्त केल्ल्या अधिकृत राजपत्रांतल्या अधिसूचोवणे वरवीं राष्ट्रीय आपत्ती वेवस्थापन संस्था ह्या नांवान एक संस्था स्थापन करतले.

(2) राष्ट्रीय आपत्ती वेवस्थापन संस्थेंत केंद्र सरकारान विहीत केल्ल्या वांगड्यांची संख्या आसतली.

(3) राष्ट्रीय आपत्ती वेवस्थापन संस्थेच्या वांगड्याची कार्यालयांतली रिती सुवात आनी अश्यो रित्यो सुवाती भरपाची पद्दत विहीत करतले.

(4) राष्ट्रीय आपत्ती वेवस्थापन संस्था एक सत्ताधारी मंडळ आसा जाची स्थापना केंद्र सरकारा वरवीं आपत्ती वेवस्थापन संस्थेच्या वांगड्या मदीं अशे तरेन विहीत करतले.

(5) राष्ट्रीय आपत्ती वेवस्थापन संस्थेचे सत्ताधारी मंडळ अश्या अधिकाराचो वापर करतली आनी अश्या कार्याचें पालन करतली जे अटी वरवीं विहीत करतले.

(6) सत्ताधारी मंडळा वरवीं तांच्या अधिकाराचो प्रयोग आनी कार्य करपा संबंदी कार्यपद्दत आनी सत्ताधारी मंडळाच्या कार्यकारी पदाची अवधी आनी रित्यो सुवाती भरपाची पद्दत ही अटी वरवीं विहीत करतले.

(7) ह्या कलमा अंतर्गत जो मेरेन अटी तयार जायना तो मेरेन केंद्र सरकार अश्यो अटी तयार करूंक शकतात, आनी ह्या तरेन तयार केल्ल्या खंयच्याय अटींच्या अधिकाराचो प्रयोग करताना राष्ट्रीय आपत्ती वेवस्थापन संस्थे वरवीं बदलूंक वा रद्द करूंक शकता.

(8) ह्या कायद्याचे तरतुदीचे अधीन, राष्ट्रीय आपत्ती वेवस्थापन संस्थेन राष्ट्रीय प्राधिकारिणीन घालून दिल्लीं व्यापक धोरणां आनी मार्गदर्शक तत्वां भितर रावन कार्य करतलें आनी आपत्ती वेवस्थापन, कागदपत्रां आनी आपत्ती वेवस्थापन धोरण, निवारण तंत्र आनी शमन उपाया संबंदीत राष्ट्रीय पांवड्यार माहितीच्या आदाराचेर विकासाच्या क्षेत्रांत प्रशिक्षण आनी संशोधनाचे नियोजन आनी प्रसार करूंक जापसालदार आसतले.

(9) उप-कलम (8) त समाविश्ट आशिल्ल्या तरतुदींचे सामान्यतायेचेर प्रतिकूल प्रभाव घालिनासतना, राष्ट्रीय संस्था, आपल्या कार्याचें पालन करपा खातीर.-

(ए) आपत्ती वेवस्थापनांत प्रशिक्षण मॉड्युल्स विकसीत करप, संशोधन आनी दस्तावेजीकरण करप आनी प्रशिक्षण कार्यक्रम आयोजीत करप;

(बी) आपत्ती वेवस्थापनाच्या सगळ्या तासांचो आसपाव करून एक व्यापक मानव संसाधन विकास येवजण तयार करप आनी अंमलांत हाडप;

(सी) राष्ट्रीय पांवड्या वयलें धोरण तयार करूंक सहाय्यता दिवप;

(डी) सरकारी अधिकाऱ्या सयत जाळवणदारा खातीर प्रशिक्षण आनी संशोधन कार्यावळीच्या विकासा खातीर प्रशिक्षण आनी संशोधन संस्थांची आवश्यक ती सहाय्यता दिवप आनी राज्य पांवड्यार प्रशिक्षण संस्थांच्या प्राध्यापकां खातीर प्रशिक्षण घेवप;

(ई) राज्य पांवड्या वयलें धोरण तयार करूंक, रणनिती, आपत्ती वेवस्थापनाचे संरचनेंत राज्य सरकार आनी राज्य प्रशिक्षण संस्थेक हेर सहाय्यता तशेंच तांचे अधिकारी, नागरी सोसायटी वांगडी, कार्पोरेट सॅक्टर आनी लोकप्रतिनिधी सयत जाळवणदारांची क्षमता निर्माण करूंक राज्य सरकार आनी राज्य प्रशिक्षण संस्था आवश्यक आशिल्ली कसलीय सहाय्यता दिता;

(एँफ) आपत्ती वेवस्थापना खातीर शिक्षणीक आनी वेवसायीक अभ्यासक्रमा सयत शिक्षणीक सामुग्री विकसीत करप;

(जी) बहु-विपत्तीचें शमन, तयारी आनी प्रतिसाद उपाया सयत महाविद्यालय वा शाळा शिक्षक आनी विद्यार्थी, तकनीकी कर्मचारी आनी हेर संबंदिता सयत जाळवणदारां मदीं जागृताय वाडोवप;

(एँच) वयर उल्लेख केल्ल्या उद्देशाचो प्रचार करपा खातीर देशांत आनी देशा भायर अभ्यासक्रम, परिशद, व्याख्यान, चर्चासत्रां घेवप, आयोजीत करप आनी तांकां सोयीचें करप;

(आय) जोर्नाल, संशोधनपत्र आनी पुस्तकांचें प्रकाशन हातांत घेवप आनी प्रदान करप आनी उपरोक्त उद्देशाचे उन्नती खातीर ग्रंथालयाची स्थापना आनी देखरेख करप;

(जे) वयल्या सगळ्या उद्देशांचे प्राप्ती खातीर लाभदायक (conducive) वा अनुशंगीक अशीं हेर सगळीं कायदेशीर कार्यां करप; आनी

(के) केंद्र सरकारा वरवीं सुपूर्द केल्लें हेर कसलेंय कार्य हातांत घेवप.

43. राष्ट्रीय संस्थेचे अधिकारी आनी हेर कर्मचारी.- केंद्र सरकार राष्ट्रीय आपत्ती वेवस्थापन संस्थेचे अशे अधिकारी, सल्लागार आनी हेर कर्मचाऱ्यांक, जशी आवश्यकता आसा तशी ती कार्यां करूंक दितले.

अध्याय VIII

राष्ट्रीय आपत्ती अनुक्रिया दळ

44. राष्ट्रीय आपत्ती अनुक्रिया दळ.-

(1) खंयचेय भिरांकूळ आपत्तीचे परिस्थितींत वा आपत्तीक प्रतिसाद दिवंक तज्ञांच्या प्रतिक्रियेच्या उद्देशान राष्ट्रीय आपत्ती अनुक्रिया दळ स्थापन करतले.

(2) ह्या कायद्याचे तरतुदीचे अधीन, दळाची स्थापना अशे पद्दतीन करतले, आनी म्हणून शिस्तीचें तरतुदी सयत, सैन्याच्या वांगड्यांच्या सेवेच्यो अटी, विहित केल्ल्यो अटी आसतल्यो.

45. नियंत्रण, निर्देश, आनी हेर.- दळाचें सादारण अधीक्षण, निर्देश आनी नियंत्रण राष्ट्रीय प्राधिकारिणी कडेन निहित आसतले आनी तांचे वरवीं तांचो वापर करतले आनी दळाचे कमाण्ड आनी तांचें निरीक्षण केंद्र सरकारा वरवीं राष्ट्रीय आपत्ती अनुक्रिया दळाचे सरसंचालक म्हणून नियुक्त केल्या अधिकाऱ्यां कडेन निहित आसतले.

अध्याय IX

वित्त, लेखा आनी लेखा तपासणी

46. राष्ट्रीय आपत्ती अनुक्रिया निधी. – (1) केंद्र सरकार, अधिकृत राजपत्रांतल्या अधिसूचोवणे वरवीं, खंयचेय भिरांकूळ आपत्तीचे परिस्थितींत वा आपत्ती पुराय करूंक राष्ट्रीय आपत्ती अनुक्रिया निधी म्हणून वळखुपी निधी स्थापीत करतले आनी सकयल दिल्ल्या प्रमाणें जमा करतले –

(ए) अशी रक्कम, जी केंद्र सरकार, संसदे वरवीं ह्या कारणा खातीर कायदेशीरपणान केल्ल्या योग्य समयोजना उपरांत दितले;

(बी) आपत्ती वेवस्थापनाच्या उद्देशान खंयचीय व्यक्ती वा संस्थे वरवीं दिल्लें खंयचेंय वा कसलेंय अनुदान.

(2) केंद्र सरकारा वरवीं राष्ट्रीय प्राधिकारिणीशी सल्लो घेवन थारायिल्ल्या मार्गदर्शक तत्वां प्रमाणें आपत्कालीन प्रतिसाद, मजत आनी पुनर्वसना खातीर लागपी खर्च भागोवपा खातीर राष्ट्रीय कार्यकारी समितीक राष्ट्रीय आपत्ती अनुक्रिया निधी उपलब्ध करून दितले.

47. राष्ट्रीय आपत्ती शमन निधी.– (1) केंद्र सरकार, अधिकृत राजपत्रांतल्या अधिसूचोवणे वरवीं, शमन करपाच्या उद्देशान फकत प्रकल्पां खातीर राष्ट्रीय आपत्ती शमन निधी ह्या नांवान वळखुपी निधी स्थापीत करतले आनी त्या प्रमाणें जमा करतले, जे ह्या संदर्भात कायद्यान संसदेन केल्ल्या योग्य समयोजना उपरांत केंद्र सरकार दिवंक शकता अशी रक्कम.

(2) राष्ट्रीय आपत्ती शमन निधी राष्ट्रीय प्राधिकारिणी वरवीं लागू करतले.

48. राज्य सरकारा वरवीं निधीची स्थापना. – (1) राज्य सरकार, राज्य प्राधिकारिणी आनी जिल्लो प्राधिकारिणीचे स्थापने खातीर जारी केल्ले अधिसूचोवणी उपरांत ह्या कायद्याच्या उद्देशान सकयल दिल्ल्या प्रमाणें निधी स्थापीत करतली, म्हणजे:-

(ए) राज्य आपत्ती अनुक्रिया निधी ह्या नांवान वळखुपी निधी;

(बी) जिल्लो आपत्ती अनुक्रिया निधी ह्या नांवान वळखुपी निधी;

(सी) राज्य आपत्ती शमन निधी ह्या नांवान वळखुपी निधी;

(डी) जिल्लो आपत्ती शमन निधी ह्या नांवान वळखुपी निधी.

(2) राज्य सरकार निधी स्थापीत जाल्ल्या हांची खात्री करतली-

(i) उप-कलम (1) च्या पोटनेम (ए) अंतर्गत राज्य कार्यकारिणी समितीक उपलब्ध आसा;

(ii) उप-कलम (1) च्या उप-नेम (सी) अंतर्गत राज्य प्राधिकारिणीक उपलब्ध आसा;

(iii) उप-कलम (1) च्या पोटनेम (बी) आनी (डी) अंतर्गत जिल्लो प्राधिकारिणीक उपलब्ध आसा.

49. मंत्रालय आनी खात्यां वरवीं निधीची वांटणी. – (1) भारत सरकाराचें दरेकी मंत्रालय वा खातें, तांच्या वर्सुकी अर्थसंकल्पांत, तांचे आपत्ती वेवस्थापन येवजणेंतलीं कार्यां आनी कार्यक्रम करपाच्या उद्देशान निधीची तरतूद करतले.

(2) उप-कलम (1) च्या तरतुदीं प्रमाणें योग्य त्या बदला सयत राज्य सरकाराच्या खात्यांनी लागू जातले.

50. आपत्कालीन अधिप्राप्ती आनी लेखा. - जरी खंयचेय आपत्तीग्रस्त परिस्थितींत वा आपत्तीच्या कारणांक लागून राष्ट्रीय प्राधिकारिणी वा राज्य प्राधिकारिणी वा जिल्लो प्राधिकारिणी समाधानी आसल्यार, बचाव वा मजत करपा खातीर रोखड्योच तरतुदी वा वस्तुची अधिप्राप्ती करूंक वा संसाधनाचो रोखडोच वापर करप आवश्यक आसा, -

(ए) आपत्कालीन अधिप्राप्ती करपाच्या संबंदान खातें वा प्राधिकारिणी अधिकृत करूंक शकतात आनी अश्या परिस्थितींत निविदा मागोवपाची आवश्यक आशिल्ली मानक प्रक्रिया माफ करतले अशें मानतले;

(बी) राष्ट्रीय प्राधिकारिणी, राज्य प्राधिकारिणी वा जिल्लो प्राधिकारिणी वरवीं अधिकृत नियंत्रण अधिकाऱ्यान केल्ल्या तरतुदी वा सामुग्रीच्या वापरा विशींचें प्रमाणपत्र, प्रकरणां प्रमाणें, आपत्कालीन लेखा, अश्यो तरतुदी वा सामुग्रीच्या अधिप्राप्तीच्या उद्देशान वैध दस्तावेज वा व्हावचर मानतले.

अध्याय X

अपराध आनी दंड

51. आडखळ आनी हेरां खातीर दंड.- जो कोण, उचीत अश्या कारणां शिवाय-

(ए) केंद्र सरकार वा राज्य सरकाराचो खंयचोय अधिकारी वा कर्मचारी वा राष्ट्रीय प्राधिकारिणी वा राज्य प्राधिकारिणी वा जिल्लो प्राधिकारिणी वरवीं अधिकृत केल्लो व्यक्ती जो कायद्या प्रमाणें ताच्या कार्याचें पालन करूंक आडखळ हाडटा; वा

(बी) ह्या कायद्या अंतर्गत, केंद्र सरकार वा राज्य सरकार वा राष्ट्रीय कार्यकारी समिती वा राज्य कार्यकारी समिती वा जिल्लो प्राधिकारिणी दिल्ल्या खंयच्या निर्देशांचें पालन करूंक न्हयकार दिल्यार, तो दोशी सिध्द जाल्यार तांकां एक वर्सा मेरेन मुदत वा दंड वा दोनूय ख्यास्त जावंक शकता आनी जरी अश्या आडखळीचें वा निर्देशांचें पालन करूंक न्हयकार दिल्यार जिवाची हानी जावपाची वा लागींच्या धोक्याचे आसल्यार ते ख्यास्ती खातीर पात्र थारल्यार, दोन वर्सां मेरेन मुदत आसूंक शकता.

52. फटीच्या दाव्या खातीर दंड.- जो कोण जाणा जावन केंद्र सरकार, राज्य सरकार, राष्ट्रीय प्राधिकारिणी, राज्य प्राधिकारिणीच्या खंयच्याय अधिकाऱ्यां कडेन आपत्ती परिणाम स्वरूप कसलोय बचाव, सहाय्यता, दुरुस्ती, पुनर्बांदावळ वा हेर फायदे मेळोवपा खातीर जाका खबर आसा वा जांचो तांकां विश्वास आसा असो जो दावो आसा, असो जो दावो जाणा जावन करता, ताका दोशी सिध्द केल्यार, दोन वर्सां मुदतीचे बंदखणीची ख्यास्त आनी दंडूय जावंक शकता.

53. दुडू वा सामुग्री आनी हेरांच्या दुरुपयोगां खातीर दंड.- जो कोण, खंयच्याय दुडवांची वा सामुग्रीची जापसालदारकी सोंपयल्या, वा अन्यथा, खंयच्याय दुडवांचो वा सामुग्रीचो ताबो, वा प्रभुत्व आसल्यार, खंयच्या आपत्तीग्रस्त परिस्थितींत वा आपत्तीग्रस्तांक मदत करपा खातीर, स्वताच्या फायद्या वा वापरा खातीर दुरुपयोग वा योग्य वा अशे तरेन दुडवांचो विलो लावप वा सामुग्री वा तातूंतलो खंयचोय भाग वा बळयां हेर खंयचेय व्यक्तीक अशें करूंक विवश वा फोर्सार करप, हें दोशी सिध्द जाल्यार दोन वर्सां मुदतीचे बंदखणीची ख्यास्त आनी दंडूय जावंक शकता.

54. चुकीचे शिटकावणी खातीर दंड. - जो कोण आपत्ती वा तांची तिब्रता वा परिणामा संबंदी आकांत करपी चुकीची सुचोवणी वा शिटकावणी दिता जाल्यार तो दोशी सिध्द जातकूच, ताका एक वर्साची ख्यास्त जावंक शकता वा दंडूय जावंक शकता.

55. सरकारी खात्या वरवीं अपराध.- (1) ह्या अधिनेमा अंतर्गत खंयचोय अपराध सरकाराच्या खंयच्याय खात्यान केलो आसत जाल्यार त्या खातें मुखेल्याक ह्या अपराधा खातीर दोशी धरतले वा मानतले आनी जेन्ना मेरेन आपल्या आड कारवाय करप आनी दंडा

खातीर जापसालदार आसतलो तेन्ना मेरेन तो हें सिद्ध करिना, हो अपराध तांचे माहिती शिवाय केला वा अश्या अपराधाच्या निवारणा खातीर तांणें सगल्या तरेचे प्रयत्न केल्यात.

(2) पोट-कलम (1) त कशेंय आसलें तरी लेगीत, जातूंत ह्या कायद्या वरवीं खंयचोय अपराध सरकाराच्या खात्यान केल्लो आसल्यार आनी ह्या अपराधाची अनुमती वा आडनदर केल्ली आसत वा हें सिद्ध जाल्यार, खातें प्रमुख व्यतिरिक्त खंयच्याय अधिकाऱ्या कडेन दुर्लक्षीत केल्यार अश्या अधिकाऱ्याक त्या अपराधा खातीर दोशी धरतले वा मानतले आनी तांचे आड कारवाय करतले आनी ते प्रमाणें ख्यास्त जातली.

56. ह्या कायद्याचे तरतुदींचें उल्लंघन करतकूच ड्युटीचेर आशिल्ल्या अधिकाऱ्यांचें अपयश वा तांची आडनदर.- खंयच्याय अधिकाऱ्यांचेर, ह्या अधिनेमा वरवीं वा त्या अंतर्गत खंयचींय कर्तव्यां लागू केल्लीं आसल्यार आनी जाणें स्वताच्या अधिकाऱ्याची लिखित परवानगी घेवंक नासल्यार वा हेर कायदेशीर निमित्त नासल्यार, तेन्ना मेरेन तांणें ह्या कार्यालयाच्या कर्तव्यांतल्यान स्वताच नकार दिल्यार वा फाटीं घेवंक नकार दिल्लो आसल्यार, ताका अशें केल्यान एक वर्साची ख्यास्त वा दंड मेळूंक शकता.

57. मागणी केल्यार खंयच्याय आदेशाचें उल्लंघन केल्यार दंड- जरी खंयचेय व्यक्तीन कलम 65 अंतर्गत केल्ल्या खंयच्याय आदेशाचो भंग केल्लो आसल्यार, ताका एका वर्साची मुदत वा दंड वा दोनूय ख्यास्त जावंक शकता.

58. कम्पनीन केल्लो अपराध.- (1) ह्या कायद्या अंतर्गत जरी एखादो अपराध एखाद्या कम्पनीन बॉडी कॉर्पोरेटरान केल्लो आसत जाल्यार दरेकल्यान जांणी हो अपराध केला, त्या वेळाच्या त्या कम्पनीच्या संचालना खातीर प्रभारी आनी कम्पनीची जापसालदारकी आशिल्ली, कम्पनीची तशेंच कम्पनीच्या वेवसायाचें उल्लंघन केल्या विशीं दोशी धरतले वा मानतले आनी तांचे आड कार्यवाय जातली आनी त्या प्रमाणें ख्यास्त जातली:

पूण ह्या उप-कलमांत खंयचेय व्यक्तीक ह्या कायद्यात प्रदान केल्ल्या खंयचेय ख्यास्तीक वा दंडाक जापसालदार आसचो ना, जरी तांणें हें सिद्ध केलें, आनी गुन्यांव ताका खबर नासतना केला वा तांणें अशा अपराधा संबंदान प्रतिबंध टाळपा खातीर योग्य ती काळजी आदीं घेतिल्ली.

(2) उप-कलम (1) त कशेंय आसून, ह्या अधिनेमा वरवीं गुन्यांव खंयच्या कम्पनी वरवीं केला आनी हें सिद्ध जाल्यार, हो गुन्यांव कम्पनीच्या खंयच्याय संचालक, वेवस्थापक, सचीव वा हेरांच्या संमतीन वा तांच्या सहकार्यान केलो आसल्यार वा खंयच्याय गजालीं

कडेन दुर्लक्ष केल्यार, कम्पनीच्या संचालक, वेवस्थापक, सचीव वा हेर अधिकाऱ्यांक ह्या अपराधांत दोशी धरतले वा मानतले आनी तांचे आड कारवाय जातली आनी त्या प्रमाणें ख्यास्त जातली.

स्पश्टीकरण.- ह्या कलमाच्या उद्देशान (ए) “कम्पनी” म्हणजे खंयचीय बॉडी कॉर्पोरेट आनी जातूंत एक फर्म वा व्यक्तीची हेर संस्थाचो आसपाव आसा; आनी (बी) फर्माच्या संदर्भांत “संचालक” फर्माचो भागीदार आसता.

59. खटल्या खातीर फाटली मंजूरी.- कलम 55 आनी 56 अंतर्गत, दंडनीय अपराधा खातीर खंयचोय खटलो चलोवचे ना, प्रकरणां प्रमाणें केंद्र सरकार वा राज्य सरकार वा असल्या सरकारा वरवीं पूर्व मंजूरी शिवाय वा सामान्य अधिकारी वा विशेश आदेशा वरवीं अधिकृत केल्या खंयच्याय अधिकाऱ्याच्या वतीन ह्या पयलीं केल्ली वा घेतिल्ली परवानगी वगळावन हेर खंयच्याय कायद्याची स्थापना करचे नात.

60. अपराधाचें संज्ञान (Cognizance).- ह्या कायद्या वरवीं खंयच्याय न्यायालयांत केल्ले तक्रारी शिवाय ह्या कायद्या वरवीं संज्ञान अपराध नोंद जावचो ना-

(ए) राष्ट्रीय प्राधिकारिणी, राज्य प्राधिकारिणी, केंद्र सरकार, राज्य सरकार, जिल्लो प्राधिकारिणी वा सरकारा वरवीं अधिकृत केल्ली खंयचीय प्राधिकारिणी वा अधिकारी, प्रकरणा प्रमाणें; वा

(बी) अशी खंयचीय व्यक्ती जाणें कथीत अपराधा विशीं आनी राष्ट्रीय प्राधिकारिणी, राज्य प्राधिकारिणी, केंद्र सरकार, राज्य सरकार, जिल्लो प्राधिकारिणी वा पूर्वकथीत अधिकृत हेर खंयचीय प्राधिकारिणी वा अधिकारी कडेन तक्रार करपाच्या आपल्या हेतूचो विहित पद्धतीन कमीत कमी तीस दिसाची कळोवणी दिल्या.

अध्याय XI

संकीर्ण

61. भेदभावा आड निशेध.- आपत्तीग्रस्तांक लुकसाण भरपाय आनी मजत दितना लिंग, जात, समुदाय, वंश आनी धर्म ह्या विशीं कसल्याय प्रकाराचो भेदभाव करचे नात.

62. केंद्र सरकाराची निर्देश जारी करपाचे अधिकार .- तथापी, सद्या अस्तित्वांत आशिल्ल्या खंयच्याय हेर कायद्यात किदेंय आसलें तरी केंद्र सरकारा कडल्यान आपत्ती वेवस्थापनाक मजत करूंक, प्रकरणां प्रमाणें, भारत सरकाराचीं मंत्रालयां वा विभाग वा राष्ट्रीय कार्यकारिणी समिती वा राज्य सरकार, राज्य प्राधिकारिणी, संविधीक संस्था, वा तांचे खंयचेय अधिकारी वा कर्मचाऱ्यांक लेखी निर्देश दिवप कायदेशीर आसतले आनी अशीं मंत्रालयां वा विभाग वा सरकार वा प्राधिकारिणी, कार्यकारिणी समिती, संविधीक संस्था, अधिकारी वा कर्मचारी अश्या निर्देशाचें पालन करूंक बांधील आसतले.

63. बचाव कार्या खातीर उपलब्ध आशिल्ले अधिकार.- संघ वा राज्यांतले खंयचेय अधिकारी वा प्राधिकारिणी, जेन्ना राष्ट्रीय समिती, खंयचीय राज्य कार्यकारी समिती वा जिल्लो प्राधिकारिणी वा अशा समिती वा प्राधिकारिणी वरवीं अधिकृत केल्ली खंयचीय व्यक्ती वा समितीन विनवणी केल्ली आसल्यार, ती समिती वा प्राधिकारिणी वा व्यक्तीक उपलब्ध करून दितले, अश्या अधिकाऱ्यांनी वा कर्मचाऱ्यांनी विनवणी केल्ल्या प्रमाणें आपत्ती निवारण वा बचाव वा मजत कार्याच्या संदर्भांत कसलींय कार्यां करचीं.

64. विशिश्ट परिस्थितींत नेम तयार करप वा तातूंत सुदारणां करप आनी हेर.- ह्या कायद्याचे तरतूदीचे अधीन, प्रकरणां प्रमाणें, जरी राष्ट्रीय कार्यकारिणी समिती वा राज्य कार्यकारिणी समिती वा जिल्लो प्राधिकारिणीक अशें दिसून आयलें जाल्यार, त्या प्रमाणें खंयचेय नेम, विनियम, अधिसुचोवणी, मार्गदर्शक तत्वां, सुचोवणी, आदेश, येवजण वा पोट नेमांच्यो तरतूदी आसत, प्रकरणां प्रमाणें, आपत्ती निवारण करपाच्या उद्देशान वा तांचे पासून कमी करपाच्या उद्देशान काय बदल करप वा तातूंत सुदारणां करप आवश्यक आसा, ह्या खातीर अशे खंयचेय नेम, अटी, अधिसुचोवणी, मार्गदर्शक तत्वां, सुचोवणी, आदेश, येवजण वा पोट नेमाची आवश्यकता आसूंक शकता, दरेकी कारणा खातीर, त्या हेतू खातीर आनी योग्य विभाग वा प्राधिकारिणीक आवश्यकतेचें पालन करपाक आवश्यक कारवाय करतले.

65. बचाव कार्या, हेरां खातीर संसाधन, तरतूदी, वाहनांच्या आनी हेरां खातीर अधिग्रहण करपाचे अधिकार.- (1) जरी राष्ट्रीय कार्यकारिणी समिती वा जिल्लो प्राधिकारिणी वा तातूंत त्या वरवीं अधिकृत केल्ली खंयच्याय अधिकाऱ्यांक अशें दिसून आयल्यार-

(ए) तत्काळ प्रतिसादा खातीर खंयचीय प्राधिकारिणी वा व्यक्ती सयत खंयचीं संसाधनां आवश्यक आसा ;

(बी) बचाव कार्याच्या उद्देशान खंयच्याय आवारांत आवश्यक वा आवश्यकता आसपाची शक्यताय आसा; वा

(सी) आपत्तीग्रस्त भागांतल्यान प्रभावीत क्षेत्रां मेरेन येरादारी वा प्रभावीत क्षेत्रांत संसाधनां खातीर येरादारी वा बचाव, पुनर्वसन वा पुनर्बांदावळी संबंदान येरादारीच्या उद्देशान खंयचे वाहनाची आवश्यकताय आसा, अश्या प्राधिकारिणीच्या लेखी आदेशा वरवीं, प्रकरणां प्रमाणें, अशी संसाधना वा आवार वा अशा वाहनाची मागणी करूंक शकता, मागूंक शकता आनी मागण्या संदर्भांत आवश्यक वा सुस्पष्ट असो फुडलो आदेश दिवंक शकता.

(2) जेन्ना उप-कलम (1) प्रमाणें खंयचींय संसाधनां, परिसर वा वाहना अधिग्रहण करतात तेन्ना त्या कालावधीची मुदत वाडूंक शकना, जाका लागून अशीं संसाधनां, परिसर वा वाहनां अश्या उप-कलमांत नमूद केल्या खंयच्याय हेतू खातीर आवश्यक आसात.

(3) ह्या कलमांत.-

(ए) "संसाधन" हातूंत मानव (दादले) आनी सामुग्री संसाधन आसा;

(बी) "सेवा" हातूंत सुविधा आसा;

(सी) 'परिसर' म्हणजे भूंय (जमीन), इमारत वा इमारतीचे कांय भाग आनी तातूंत खोपटी, शेड वा हेर रचना वा तातूंतल्या खंयच्या भागांचो आसपाव आसा;

(डी) "वाहन" म्हणजे यांत्रिकी उर्जे वरवीं चलोवपी वा नाजाल्यार येरादारीच्या उद्देशान वापरपी वा वापरपाक सक्षम अशें वाहन.

66. लुकसाण भरपायी.- (1) कलम 65 चे उप-कलम (1) त निर्दिश्ट केल्ली जेन्ना खंयचीय समिती, प्राधिकारिणी वा अधिकारी, त्या कलमाक अनुसरून खंयच्याय परिसराचें अधिग्रहण करता, तेन्ना थंय हितबद्ध आशिल्ल्या व्यक्तींक लुकसाण भरपाय दितले, जांची रक्कम सकयल दिल्ल्या प्रमाणें निश्चित करतले; म्हणजे:-

(i) परिसरा संबंदान देय भाडें वा खंयचेय भाडें इतलें देय नासल्यार, त्या परिसरांतल्या समान जाग्या खातीर देय भाडें;

(ii) परिसरांत जरी जागो मेळोवपाचो परिणाम जरी एखाद्या व्यक्तीक आपली रावपाची सुवात वा वेवसायाची सुवात बदलूंक विवश करता (भाग पाडप) आसल्यार अश्या बदला खातीर प्रासंगीक माफक खर्च (जरी आसल्यार):

पूण जरी एखाद्या व्यक्तीन थारायिल्ले लुकसाण भरपायेचे रकमे वयल्यान त्रास आसल्यार, प्रकरणा प्रमाणें तीस दिसां भितर केंद्र सरकार वा राज्य सरकारा कडेन अर्ज करूंक शकता, प्रकरण जरी एखाद्या लवादा कडेन आसत जाल्यार लुकसाण भरपायेची रक्कम केंद्र सरकार वा राज्य सरकारा वरवीं नियुक्त केल्ल्या लवादा प्रमाणें देय आसतली, जाका लागून प्रकरण निश्चित जावंक शकता:

ते क्षमते प्रमाणें, लुकसाण भरपायेची रक्कम मेळल्यार वा लुकसाण भरपायेचे रकमेची वांटणी करपा विशीं कसलोय वाद आसल्यार, प्रकरणा प्रमाणें, केंद्र सरकार वा राज्य सरकारा वरवीं नियुक्त केल्ल्या लवादा कडेन धाडचें, प्रकरणां प्रमाणें, केंद्र सरकार वा राज्य सरकाराच्या वतीन ह्या प्रकरणांत, निश्चिती खातीर आनी अश्या लवादाच्या निर्णयाच्या अनुशंगान निश्चित करतलें:

स्पश्टीकरण:- ह्या उप-कलमांत “इत्सूक व्यक्ती” ह्या अभिव्यक्तीचो अर्थ म्हणजे जांचो जागो अधिग्रहण करचे पयलीं कलम 65 अंतर्गत अधिग्रहण केल्लो जागो ताब्यांत घेवचे पयलींच ताब्यांत घेतिल्लो वा जंय खंयचोय व्यक्ती अश्या वास्तवीक रुपांत ताब्यांत नाशिल्ल्या अश्या जाग्याचो मालक.

(2) जेन्ना खंयचेय समितीन, प्राधिकारिणीन वा अधिकाऱ्यानी कलम 65 च्या उप-कलम (1) त संदर्भीत खंयच्याय वाहनांचें अधिग्रहण केल्लें आसल्यार, त्या मालकाक तांचे भरपायेची रक्कम दितले, प्रकरणा प्रमाणें, केंद्र सरकार वा राज्य सरकारा वरवीं जशें वाहन आसूंक शकता अश्या भाड्याच्या वा रकमेच्या आदाराचेर माउंट त्या वरवीं निश्चित करतले:

पूण अश्या वाहनाच्या मालकाक निश्चित केल्ले भरपायेचे रकमेक लागून त्रास जाल्यार, जेन्ना मध्यस्था कडेन प्रकरण संदर्भात आसल्यार, त्या प्रमाणें केंद्र सरकार वा राज्य सरकारा कडेन विहीत मुदतीत अर्ज करचो. केंद्र सरकार वा राज्य सरकार ह्या वरवीं नियुक्त केल्या लवादा प्रमाणें भरपाय जातली, प्रकरणां प्रमाणें, तें थारावंक शकता:

प्रदान केल्या मालका शिवाय हेर व्यक्तिच्या ताब्यांत घेतिल्ल्या भाड्याच्या खरेदी कराराच्या आदाराचेर वाहन वा जहाज (बोट) ताबडतोब मेळोवपा पयली, ह्या उप-कलमा अंतर्गत थारायिल्ली रक्कम, भरपाये खातीर देय एकूण भरपायी म्हणून केंद्र वा राज्य सरकारा वरवीं नियुक्ती केल्या मध्यस्था प्रमाणें, त्या प्रकरणांत, तांचे वरवीं निर्णय घेतले अशे पद्धतीन वा त्या व्यक्तिच्या मालकाची संमती आसतली अशे पद्धतीन विभागणी करात.

67. शिटकावणी आनी हेर संप्रेशण माध्यमां खातीर निर्देश.- राष्ट्रीय प्राधिकारिणी, राज्य प्राधिकारिणी वा जिल्लो प्राधिकारिणी खंयच्याय दृक वा दृक-श्राव्य मिडियाच्या नियंत्रणा अंतर्गत आशिल्ल्या खंयच्याय प्राधिकारिणीक वा व्यक्तीक वा खंयच्याय प्रकाराची शिटकावणी दिवंक उपलब्ध आशिल्ल्या संपर्काची (संप्रेशणाची) हेर साधनां वा हेरांक सुचोवणी दिवपाची शिफारस सरकाराक करूंक शकता वा खंयच्याय आपत्तीग्रस्त आपत्तीची परिस्थिती वा आपत्ती संदर्भांत सल्लो मसलत, आनी नियुक्त केल्या संपर्काची आनी माध्यमाची निर्दिष्ट माहिती अश्या निर्देशाचें पालन करतले.

68. आदेश आनी निर्णयाचे प्रमाणीकरण.—राष्ट्रीय प्राधिकारिणी वा राष्ट्रीय कार्यकारिणी समिती, राज्य प्राधिकारिणी वा राज्य कार्यकारिणी समिती वा जिल्लो प्राधिकारिणीचे प्रत्येक आदेश वा निर्णय, राष्ट्रीय प्राधिकारिणी वा राष्ट्रीय कार्यकारी समिती वा राज्य कार्यकारी समिती वा जिल्लो प्राधिकारिणीच्या अश्या अधिकाऱ्या वरवीं प्रमाणीकरण करतले, तशेंच त्या वरवीं अधिकृत करूंक शकता.

69. शिश्टमंडळाचे अधिकार.—प्रकरणा प्रमाणें, राष्ट्रीय कार्यकारिणी समिती, राज्य कार्यकारिणी समिती, सामान्य वा विशेश लेखी आदेशा प्रमाणें, अध्यक्ष वा हेर वांगडी वा खंयच्याय अधिकाऱ्या कडेन अश्यो अटी वा मर्यादेक अधीन दवरूंक शकता, कितेंय आसल्यार ते आसूंक शकतात, ह्या अधिनेमा वरवीं ह्या सारके अधिकार आनी कार्यां आवश्यक आसल्यार निर्दिष्ट करतले.

70. वर्सुकी अहवाल.—(1) राष्ट्रीय प्राधिकारिणी दर वर्सा अश्या स्वरुपांत आनी विहित केल्ल्या वेळार एकदां वर्सुकी अहवाल तयार करतले, फाटल्या वर्साच्या मजगतीं तांच्या कामकाजाचो खरो आनी पुराय अहवाल दिवपी वर्सुकी अहवाल आनी तांच्यो प्रती केंद्र सरकाराक धाडटले आनी तें सरकार ते प्राप्त जातकूच एका म्हयन्या भितर संसदेच्या दोनूय सभाघरांनी मांडूंक शकतात.

(2) राज्य प्राधिकारिणी दर वर्सा अश्या स्वरुपांत आनी विहित केल्ल्या वेळार एकदां वर्सुकी अहवाल तयार करतले, फाटल्या वर्साच्या मजगतीं तांच्या कामकाजाचो खरो आनी पुराय अहवाल दिवपी वर्सुकी अहवाल आनी तांच्यो प्रती राज्य सरकाराक धाडटले आनी तें सरकार तांच्या राज्य विधानसभेच्या दरेकी सभाघरांत मांडटले, जातूंत दोन सभाघरां आसात वा अशे विधानसभेंत फकत एकूच सभाघर आसा, त्या सभाघरांत मांडटले.

71. न्यायलयाच्या अधिकार क्षेत्रांतले वकीलवर्ग (बार).— केंद्र सरकार, राष्ट्रीय प्राधिकारिणी, राज्य सरकार, राज्य प्राधिकारिणी वा जिल्लो प्राधिकारिणी वरवीं ह्या अधिनेमा वरवीं प्रदान केल्ल्या वा तांच्या कार्या संबंदान खंयच्याय अधिकाराच्या अनुशंगान वा हांचे अधीन कार्या संबंदान दिल्ली खंयचीय कारवाय, केल्ली कारवाय, केल्ले आदेश, निर्देश, कळोवणी वा मार्गदर्शक तत्वां संदर्भांत कसलोच वाद वा कारवाय विचारांत घेवपाचो अधिकार आसचो ना.

72. अधिनेमाचो अध्यारोही (overriding) प्रभाव .—ह्या कायद्याचे तरतुदींचे अधीन, ह्या कायद्या शिवाय हेर खंयच्याय कायद्याच्या कारणाक लागून अंमलबजावणी खातीर वा खंयच्याय उपकरणां वरवीं विद्यमान खंयच्याय कायद्यांत किदेंय विसंगत आसल्यार लेगीत तांचो परिणाम जातलो.

73. सद्भावनेन केल्ली कारवाय.—केंद्र सरकार वा राष्ट्रीय प्राधिकारिणी वा राज्य सरकार वा राज्य प्राधिकारिणी वा जिल्लो प्राधिकारिणी वा स्थानीक प्राधिकारिणी वा केंद्र सरकार वा राष्ट्रीय प्राधिकारिणी वा खंयचोय अधिकारी वा कर्मचाऱ्या आड खंयचोय खटलो वा खटलो चलोवप वा हेर कारवाय करूंक शकनात, राज्य सरकार वा राज्य प्राधिकारिणी वा जिल्लो प्राधिकारिणी वा स्थानीक प्राधिकारिणी वा अश्या खंयच्याय सरकाराच्या वा प्राधिकरणाच्या वरवीं काम करपाच्या वा हेतून केल्ल्या खंयच्याय कामा संदर्भांत वा अश्या प्राधिकरणान वा सरकारान सद्भावनेन करचो असो हेतू आसा वा असो अधिकारी वा कर्मचारी वा ह्या कायद्याच्या तरतूदी प्रमाणें तयार केल्ले नेम वा विनियम वा त्या प्रमाणें तयार केल्ली अशी व्यक्ती.

74. कायदेशीर प्रक्रियेंतल्यान मुक्ती.— केंद्र सरकार, राष्ट्रीय प्राधिकारिणी, राष्ट्रीय कार्यकारिणी समिती, राज्य सरकार, राज्य प्राधिकारिणी, राज्य कार्यकारिणी समिती वा

जिल्लो प्राधिकारिणीचे अधिकारी आनी कर्मचाऱ्याची खंयचीय खबर वा प्रसारीत जाल्ले खंयचेय आपत्ती संदर्भांत, खंयचेय शिटकावणी संदर्भांत कायदेशीर प्रक्रिये सावन मुक्त आसतली, तांची अधिकृत क्षमता वा अश्या प्रकाराच्या संप्रेशणाच्या वा प्रसाराच्या अनुशंगान तांचे वरवीं जारी केल्ली खंयचीय कारवाय वा दिशानिर्देश.

75. केंद्र सरकाराचे नेम तयार करपाचे अधिकार.—

(1) केंद्र सरकार, अधिकृत राजपत्रांतल्या अधिसूचोवणे वरवीं ह्या कायद्याच्या उद्देशान कारवाय करपा खातीर नेम तयार करूंक शकता.

(2) विशिश्टताय आनी पूर्वगामी अधिकाऱ्याचे सामान्यताचेर प्रतिकूल प्रभाव घालिनासतना, अशे नेम सकयल दिल्ल्या प्रमाणें सगळ्या वा खंयच्याय विशयांचेर उपलब्ध जावंक शकतात, म्हणजे:—

(ए) कलम (3) च्या उप-कलम (4) च्या अंतर्गत राष्ट्रीय प्राधिकारिणीच्या वांगड्यांची रचना आनी संख्या आनी उप-कलम (2) च्या अंतर्गत राष्ट्रीय प्राधिकारिणीच्या वांगड्यांच्या कार्यालयाची मुदत आनी सेवांच्यो अटी;

(बी) कलम 7 च्या उप-कलम (2) अंतर्गत सल्लागार समितीच्या वांगड्यांक देय भत्तो;

(सी) कलम 8 च्या उप-कलम (3) च्या अंतर्गत राष्ट्रीय कार्यकारिणी समितीच्या अध्यक्षांचे अधिकार आनी कार्य आनी कलम 8 च्या उप-कलम (4) च्या अंतर्गत राष्ट्रीय कार्यकारिणी समिती वरवीं आपल्या अधिकाराचो प्रयोग आनी आपली कार्या निर्वाह करपाची प्रक्रिया;

(डी) कलम 9 च्या उप-कलम (3) अंतर्गत राष्ट्रीय कार्यकारिणी समितीन घडयिल्ल्या उप-समितीशी संबंदीत व्यक्तींक भत्तो दिवपाची परवानगी;

(ई) कलम 42 च्या उप-कलम (2) च्या अंतर्गत राष्ट्रीय आपत्ती वेवस्थापन संस्थेच्या वांगड्यांची संख्या, उप-कलम (3) अंतर्गत कार्यालयाची मुदत आनी वांगड्या मदलो रिकामे जागे आनी रिकामे जागे भरपाची पद्धत आनी उप-कलम (4) अंतर्गत राष्ट्रीय आपत्ती वेवस्थापन संस्थाचे सत्ताधारी मंडळ स्थापन करपाची पद्धत;

(एफ) कलम 44 च्या उप-कलम (2) च्या अंतर्गत सैन्याच्या स्थापनेची पद्धत, शिस्तबद्ध तरतूदीं सयत सैन्याच्या वांगड्याक सेवेच्यो अटी;

(जी) पोट-नेम 60 च्या कलम (बी) अंतर्गत राष्ट्रीय प्राधिकारिणी, राज्य प्राधिकारिणी, केंद्र सरकार, राज्य सरकार वा हेर प्राधिकारिणी वा अधिकाऱ्यां कडेन गुन्यांव नोंद करपाच्या उद्देशान आनी ज्या तरेच्या कागाळीचो हेतू आसा;

(एँच) तें फॉर्म आनी तो वेळ जातूंत, कलम 70 अंतर्गत वर्सुकी अहवाल तयार करता;

(आय) विहीत, वा जांच्या संदर्भांत नेमा वरवीं तरतूद करपाची आसा अशे हेर खंयचेय विशय;

76. नियम तयार करपाचे अधिकार.—(1)राष्ट्रीय आपत्ती वेवस्थापन संस्था, केंद्र सरकाराच्या फाटल्या मान्यताये सयत, अधिकृत राजपत्रांतल्या अधिसूचोवणे वरवीं, ह्या कायद्याच्या आनी नेमांच्या उद्देशान अंमलांत हाडपा खातीर तयार केल्ल्या नियमांशी सुसंगत नेम तयार करूंक शकता.

(2) विशिश्टताय आनी पूर्वगामी अधिकाऱ्याच्या सामान्यतायेचेर प्रतिकूल प्रभाव घालिनासतना, अशें नेम सकयल दिल्ल्या प्रमाणें सगळ्या वा खंयच्याय विशयांचेर उपलब्ध जावंक शकतात, म्हणजे:—

(ए) सत्ताधारी मंडळा वरवीं अधिकाराचो प्रयोग आनी तांचे वरवीं निर्वाह करपी कार्य;

(बी) सत्ताधारी मंडळा वरवीं आपल्या अधिकाराचो प्रयोग आनी आपलीं कार्यां निर्वाह करपाची प्रक्रिया;

(सी) ह्या अधिनेमा अंतर्गत तरतूदी अटीं वरवीं करूंक शकता अशें खंयचेय हेर विशय.

77. संसदा मुखार दवरपाचे नेम आनी अटी.-

ह्या अधिनेमा अंतर्गत, केंद्र सराकरा वरवीं तयार केल्लो दरेकी नियम आनी राष्ट्रीय आपत्ती वेवस्थापन संस्थे वरवीं तयार केल्लो प्रत्येक विनियम, तयार केल्या उपरांत शक्य तितले बेगीन संसदेच्या दरेकी सभाघरांत, जेन्ना तें सत्रांत आसता, तेन्ना वट्ट तीस दिसांच्या काळा खातीर दवरतले. हो काळ एक वा दोन सत्रां वा फाटोफाट सत्रांनी पुराय जावंक शकता. जरी त्या सत्रांत वा पयलींच्या फाटोफाट सत्रांच्या रोखडेंच सत्राचे समाप्तीचे आदीं, दोनूय सभाघरांनी त्या नेमांक वा विनियमांक कसलोच बदल करपा खातीर एकमत जालें वा दोनूय सभाघरांनी ह्या गजालींचेर एकमत जालें वा नेमाचो विनियम तयार जावचो न्हय, तेन्ना तो नेम वा विनियम फकत, यथा स्थिती, अश्या बदल केल्ल्या रुपांतूच प्रभावी जातलो वा नश्ट जातलो. पूण असल्या प्रकाराचो बदल, वा नश्ट जाल्ल्या कारणान तो नेम वा विनियमा अंतर्गत आदीं केल्ले खंयचेय गजालीचे वैधतीचेर कसलोच प्रतिकूल प्रभाव पडचो ना.

78. राज्य सरकाराचे नेम तयार करपाचे अधिकार.- (1) राज्य सरकार, अधिकृत राजपत्रांतल्या अधिसूचोवणे वरवीं ह्या कायद्याच्या उद्देशान कारवाय करपा खातीर नेम तयार करूंक शकता.

(2) विशिश्टताय आनी पूर्वगामी अधिकाऱ्याच्या सामान्यतायेचेर प्रतिकूल प्रभाव घालिनासतना, अशें नेम सकयल दिल्ल्या प्रमाणें सगळ्या वा खंयच्याय विशयांचेर उपलब्ध जावंक शकतात, म्हणजे:—

(ए) कलम (14) च्या उप-कलम (5) च्या अंतर्गत राज्य प्राधिकारिणीच्या वांगड्यांची रचना आनी संख्या आनी उप-कलम (2) च्या अंतर्गत राज्य प्राधिकारिणीच्या वांगड्यांच्या कार्यालयाची मुदत आनी सेवांच्यो अटी;

(बी) कलम 17 च्या उप-कलम (2) अंतर्गत सल्लागार समितीच्या वांगड्यांक देय भत्तो;

(सी) कलम (3) च्या अंतर्गत राज्य कार्यकारिणी समितीच्या अध्यक्षांचे अधिकार आनी कार्य आनी कलम 20 च्या उप-कलम (4) च्या अंतर्गत राज्य कार्यकारिणी समिती वरवीं आपल्या अधिकाराचो प्रयोग आनी आपली कार्या निर्वाह करपाची प्रक्रिया;

(डी) कलम 21 च्या उप-कलम (3) अंतर्गत राज्य कार्यकारिणी समितीन घडयिल्या उप-समिती कडेन संबंदीत व्यक्तींक भत्तो दिवपाची परवानगी;

(ई) उप-कलम (3) अंतर्गत जिल्लो प्राधिकारिणीच्या वांगड्याची रचना आनी संख्या आनी कलम 21 च्या उप-कलम (3) अंतर्गत जिल्लो प्राधिकारिणीच्या मुख्य कार्याकारी अधिकाऱ्या वरवीं अधिकाराचो प्रयोग आनी तांचे वरवीं निर्वाह करपी कार्य;

(एँफ) कलम 28 च्या उप-कलम (3) अंतर्गत तज्ञ म्हणून जिल्लो प्राधिकारिणी वरवीं घडयिल्ल्या खंयच्याय समिती कडेन संबंदीत व्यक्तीक देय भत्तो;

(जी) विहित, वा जांचे संदर्भांत नेमा वरवीं तरतूद करपाची आसा अशे हेर खंयचेय विशय;

(3) ह्या कायद्या अंतर्गत राज्य सरकारान तयार केल्ले दरेक नेम, राज्य विधानसभेच्या दोनूय सभाघरांच्या पयलीं, ते तयार जावचे पयलींच तयार करतले वा अशे विधानसभेंत त्या सभाघरांच्या पयलीं एका सभाघराचो आसपाव आसतलो.

(79) अडचणीं पयस करपाचे अधिकार.- (1) ह्या कायद्यांतल्यो तरतूदी अंमलांत हाडटना कसलीय अडचण उत्पन्न जाल्यार, प्रकरणां प्रमाणें, केंद्र सरकार वा राज्य सरकार, अधिकृत राजपत्रांतल्या अधिसूचोवणे वरवीं, असो आदेश करूंक शकता जो ह्या कायद्यांच्या तरतूदी कडेन सुसंगत ना, आनी जो अडचणीं पयस करूंक आवश्यक वा उपयुक्त आसा: तशें जाल्यार ह्या कायद्याच्या अंमलबजावणी उपरांत दोन वर्सांची मुदत सोंपल्या उपरांत कसलोच आदेश दिवचे नात.

(2) ह्या कलमा अंतर्गत तयार केल्लो दरेकी आदेश, संसदेच्या दरेकी सभाघरांत वा विधानमंडळा सामकार जसो शक्य आसा त्या प्रमाणेंच, ते तयार जातकूच दवरतले.